

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE COMMISSIE FYSIEKE LEEFOMGEVING DORDRECHT D.D. 9 SEPTEMBER 2020

Vergaderkamer 1

Voorzitter: Mevr. Jager
Commissiegriffier: dhr. Den Boer
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Bosuguy (D66)
Dhr. Chapel (CDA)
Dhr. Gündogdu (Beter Voor Dordt)
Dhr. Hartog (PVV)
Mevr. Jager (Fractie Jager)
Dhr. Jansen (PvdA)
Mevr. Klein-Hendriks (ChristenUnie-SGP)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Dhr. Noldus (VVD)
Dhr. Oostenrijk (CDA)
Dhr. Soy (Beter Voor Dordt)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Struijk (ChristenUnie-SGP)
Dhr. Timmer (GroenLinks)
Dhr. Tutupoly (Beter Voor Dordt)
Mevr. Van der Berg (Partij van de Arbeid)

Portefeuillehouders: wethouder R. van der Linden

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda

De voorzitter: Heren en dames, het is 8 uur, geweest zelfs. Vier minuten over. We gaan starten. Allemaal welkom bij de commissie fysiek. Hebben alle fracties nu een microfoon? Ja? Ik hoor niemand klagen dat ze het niet hebben. Nee, maar dan kunnen ze de hand ook opsteken en roepen, dat gaat ook nog. Allemaal welkom bij de eerste fysieke commissie fysiek in een hele lange tijd. Het doet me genoeg dat ik de laatste digitale voor mocht zitten en de eerste fysieke ook weer. Voor de presentielijst geef ik even het woord aan onze griffier. Die noemt even wie er allemaal zijn.

De heer Den Boer: Dat zal ik doen, voorzitter. Dan doe ik even de grote tafel eerst. Meneer Van der Meer van GroenLinks. Meneer Jansen, Partij van de Arbeid. Meneer Kuhlmann, VVD. Meneer Kleinpaste van Gewoon Dordt. Meneer Oostenrijk, CDA. Mevrouw Klein-Hendriks, ChristenUnie/SGP. Meneer Stolk van de VSP. Meneer Chapel

van het CDA. Meneer Struijk van de ChristenUnie/SGP. Meneer Hartog van de PVV. Meneer Gündogdu van Beter voor Dordt. De heer Bosuguy van D66. De heer Timmer, GroenLinks. En dan daarachter hebben we nog de heer Noldus, VVD. De heer Tutupoly, Beter voor Dordt. De heer Soy, Beter voor Dordt. Mevrouw Van der Berg van de Partij van de Arbeid. En de voorzitter is mevrouw Jager.

De voorzitter: De griffier zei bijna mevrouw Stolk, maar dat ben ik niet. Mevrouw Stolk is vanavond verhinderd. Dus ik val voor haar in. Laten we even de agenda vaststellen. Dan wil ik even zeggen dat wethouder Van der Linden vanaf ongeveer 9 uur hier kan zijn, die is er nu dus niet. En er zijn diverse mondelinge vragen voor de wethouder aangemeld. En mijn voorstel is dan ook om agendapunt 3, de vragen aan het college, na de behandeling van de RES te doen, de regionale energie strategie. Kan de commissie zich hierin vinden? Ja? Prima. Dan is het ook nog zo dat zich nog een inspreker over een niet geagendeerd onderwerp heeft aangemeld. Dat is de heer Bakker van het Platform spoor en geluid. Ik stel u voor om deze inspreker zo meteen na het vaststellen van de besluitenlijst in te laten spreken. Kan de commissie zich hierin vinden? En verder ook instemmen met de agenda? Prima, mededelingen. Er zijn vooraf geen mededelingen aangemeld. Is er nog iemand die vanuit de commissie of het college een mededeling wilt doen? Vanuit het college is er niemand. Dus is er nog iemand vanuit de commissie die nog iets te melden heeft? Nee, dan is uw kans nu voorbij.

2. Vaststellen besluitenlijst adviescommissie van 2 september 2020

De voorzitter: Vaststellen van de besluitenlijst van de adviescommissie van 2 september jongstleden. Er zijn vooraf geen wijzigingsvoorstellen bij de besluitenlijst ingediend. Kan de commissie instemmen met de besluitenlijst zo hij voorligt? Ja? O, als het de hele avond zo vlot gaat, maar dat zal vast niet. Goed, dan zijn we nu bij meneer Bakker. De inspreker van het Platform Spoor en Geluid, die zich heeft aangemeld om te spreken. Namens het Platform is ook meneer Schalke aanwezig. Ah, die zit daar. Meneer Bakker krijgt vijf minuten om het woord te voeren. En daarna kan de commissie nog vragen aan de inspreker stellen. Het woord is eerst aan meneer Bakker. Gaat uw gang.

De heer Bakker: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dank u wel, commissie, dat wij hier als platform even uw aandacht mogen vragen voor wat ons betreft een onderwerp wat bijna ook voor uw commissie een soort abonnement heeft. En dat betekent dat we hier meerdere keren al geweest zijn. Het gaat wat ons betreft met name om het emplacement. En wellicht heeft u in de krant, in de Dordtenaar, kunnen lezen dat er een paar weken terug weer actie is geweest vanuit dit geval het college. Maar we kunnen het typeren als problematische besluitvorming rond het probleem opstel spoor. Maar ik wil ook de aandacht met name wat breder maken. En dat gaat feitelijk om de emplacementsvergunning, die al jaren in de lucht hangt, die al jaren niet onherroepelijk wordt. Ik wil beginnen met toch even aandacht te vragen voor de opstel sporen. U hebt er in juli nog een brief gekregen, waarin ook bijlagen zaten die aanduiden dat wij als platform zeer ongerust zijn. En het krantenartikel doet vermoeden dat alles in kunnen en kruiken is, maar dat is niet het geval. Ik was oktober vorig jaar hier om in te spreken over de uitspraak van de rechter, wat ook een aantal jaar heeft gevraagd. En die was wat ons betreft heel helder. Dat betekent feitelijk geen treinen in een woonwijk. En wij

zien nu dat, en dat is de reden waarom wij het problematisch noemen, via het geluidsspoor dit probleem zou moeten worden opgelost. Ik zal u zeggen, dan is ProRail wat ons betreft altijd een partij die nog stiekem addertjes onder het gras geven. En wij willen erop wijzen dat de situatie, zoals die nu is, wat ons betreft illegaal is en ook door de rechter nog eens een keer is zeg maar op die manier kritisch gewogen en uiteindelijk besloten met het arrest wat u ook hebt gekregen. Het betekent concreet dat wij eigenlijk niets anders als een soort rechtsherstel willen. En dat betekent dus dat wij uw raad vragen, en dat is ook aan het college gevraagd van: als er een besluit komt over dit onderdeel van de emplacementvergunning, dit eerst aan u voor te leggen. En daar hopen wij op dat dat ook snel gebeurt, want dan is er snel duidelijkheid. Wat mij betreft, het tweede punt in die emplacementvergunning, dat is eigenlijk bijna alles omvattend. Dat zijn de geluidsschermen zelf. Dat zijn zeg maar fysieke maatregelen die op basis van de sanering van noem het de situatie zoals die al sinds, nee, ik moet nog zeggen 1995/1996 hier in Dordrecht rond het spoor geldt. Dat dat eigenlijk een update nodig heeft. En die update, die kunt u vooral zien bij Belavu. Daar staat nog geen enkel scherm. Het is eigenlijk huilen met de pet, dat nu wij al meer dan, en dat is 2013, geconfronteerd worden met de noodzaak ook tot revisie. En nog steeds geen resultaat zien. Dus het betekent dat dit onderdeel voor ons heel wezenlijk is. We hebben aangegeven in de zienswijze die bij de emplacementvergunning hoorde, dat was 2016, dat wij het belangrijk vinden dat de geluidsschermen ook zeg maar een uitstraling hebben die past bij de stad. En we moesten toen vaststellen dat dat niet het geval was. Nou, dat betekent dus dat wij als bewoners het heel belangrijk vinden dat er snel duidelijkheid en overleg met ons en belanghebbenden komt ook over die concrete invulling. Het betekent dus ook dat, ik heb aangegeven in het begin dat die emplacementvergunning nog niet onherroepelijk is. En dat heeft weer te maken met een tweede beroep bezwaar, wat vanuit de gemeente is ingebracht. Het betekent dus alles bij elkaar dat die emplacementvergunning maar draalt en draalt en draalt. En ik stel u daarom voor om de raad dit te laten agenderen. En het liefst op een korte termijn, dus als apart onderwerp. Zodat de stand van zaken met betrekking tot sanering die hoort bij die emplacement ook zeg maar definitief opgelost wordt. Zodat wij, als bewoners, weten waar we aan toe zijn, dat we allen tevreden kunnen zijn met het resultaat. En ja, het is heel verwonderlijk dat wij dus al sinds 2013 op allerlei momenten in gesprek zijn en nog steeds niet gerust over zaken, die ook door de rechter heel duidelijk zijn geadresseerd. Dank u voor de mogelijkheid om in te spreken. En ik hoop dat u ons verzoek om dit punt op de agenda te zetten van de raad honoreert. Dank u wel.

De voorzitter: Prachtig binnen de tijd, meneer Bakker. Wie hebben er vragen voor meneer? Jacqueline van der Berg, ik kon even niet op de achternaam komen. We zijn zo'n tijd niet gewoon aan het vergaderen geweest. Meneer Kleinpaste, meneer Kuhlmann. Meneer Gündogdu en mevrouw Klein-Hendriks, in deze volgorde. Dan beginnen we bij mevrouw Van der Berg. Oké.

Mevrouw Van der Berg: Goedenavond, oh ja. Ik moet even zo inkomen. Bedankt voor het inspreken. Want u bent inderdaad wel eerder hier geweest. En ik had twee vragen. Want u vraagt, of in ieder geval, u vraagt zeg maar een aparte agendering voor de

vergunning van de schermen, of in ieder geval van het emplacement. Dat wil ik toch even ter verduidelijking. Ziet u dat als twee verschillende onderdelen? En ik weet, met ProRail is het lastig zaken doen. Maar er is toen ooit een keer afgesproken dat de huizen rondom dat opstelspoor, die zouden geluidswerende maatregelen krijgen. Daar was een heleboel geld voor, geen geld om het spoor te verplaatsen, maar daarvoor wel. Is daar ooit iets van terecht gekomen of niet? Of wordt dat geweigerd omdat jullie iets anders willen? En is er nu, zijn jullie nog in gesprek met de gemeente? En is er nog op een of andere manier toch uitzicht op een andere opstellocatie, waartoe in een tijd geleden toch een aantal voorstellen voor gedaan zijn. Maar wat betreft de agendering, daar ben ik dus helemaal voor. Maar ik heb nog even die paar vragen. En zeker ook over de geluidsschermen.

De heer Bakker: Mevrouw de voorzitter, moet ik deze nu beantwoorden of pas nadat alle vragen gesteld zijn?

De voorzitter: Ja, laten we maar het hele rondje eerst doen. De volgende, dat was meneer Kleinpaste. Gaat uw gang.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. Ja, in aanvulling op de vraag over het precies opstellen van die trein meen ik mij in ieder geval te herinneren of orders gelezen te hebben dat er formeel een andere opstelplek zou zijn. Kent u die achtergrond? Weet u van een andere opstelplek of niet? Dat is dan even een vraag. En u noemde dat er klip en klaar een uitspraak lag van de rechter. Dat meen ik me ook te herinneren. Wat onderneemt u met uw comité om dan langs een andere route dan hier de agendering te verzoeken ook handhaving af te dwingen?

De heer Kuhlmann: Dank, voorzitter. Ik zie u net eventjes niet door de laptop, maar zo kunnen we elkaar even aankijken. Ik heb twee vragen. De eerste is, ik ben benieuwd want u heeft natuurlijk aangegeven de rechterlijke uitspraak wat er mis is. Wij zijn natuurlijk in zekere zin natuurlijk ook blij dat er treinen in Dordrecht stoppen, met name de passagierstreinen. Stel dat u de baas zou zijn van Dordrecht, of laten we het iets breder trekken, ProRail Nederland, u en uw burens. Wat zou wat u betreft de beste manier zijn om het te organiseren? Wat is het scenario wat u graag zou willen zien? En een tweede vraag, minder belangrijk maar ik ben er ook even benieuwd naar. U had het over de geluidsschermen en de uitstraling daarvan. Ik zou denken, maar goed, ik woon niet exact waar u woont, dat de geluidswering, de functionaliteit van de geluidsschermen, voorop staan. Ik zou het liefst zeg maar normaal kunnen slapen in de nacht of in de vroege ochtend. En hoe ze er dan uitzien, dat is ook belangrijk, maar dat komt op de tweede plaats. Het valt mij op dat u nadrukkelijk ook de uitstraling noemde. Kunt u daar nog iets over zeggen straks?

De voorzitter: De volgende was meneer Gündogdu, gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Meneer Bakker, ook namens Beter voor Dordt van harte welkom en bedankt dat u wilde inspreken. U vraagt deze commissie om dit onderwerp in de brede zin van het woord te agenderen voor de commissie, misschien wel de raad. En tegelijkertijd geeft u aan dat u sinds 2013 in gesprek bent over dit

onderwerp met de gemeente. En eigenlijk tot nu toe weinig vooruitgang is behaald. Ik ben even benieuwd zeg maar wat u zou willen van deze gemeenteraad. Er ligt namelijk ook een uitspraak van de rechter, die is helder. En die extra, allicht, mogelijkheid die wij zouden kunnen geven, ik ben even zoekende welke rol en wat wij als raad nog extra zouden kunnen doen. in uw beeld. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan was de volgende mevrouw Klein-Hendriks.

Mevrouw Klein-Hendriks: Dan ben ik ook de laatste, dank u. Ik hoop dat u alle vragen heeft kunnen onthouden. Dank u wel. Hij is zijdelings al gepasseerd, denk ik, de vraag. Maar heel concreet, u gaf aan dat u eigenlijk geen heil ziet in de oplossing van ProRail in het geluidsspoor. En daar zit kennelijk dus een verschil van inzicht met de omwonenden. En ik vroeg me even af heel concreet: is dat bijvoorbeeld dat ProRail schermen wilt plaatsen, maar u die niet wilt, of bewoners die niet willen? Dat vroeg ik me even af, of u dat kunt verduidelijken.

De voorzitter: Nou, prima. Dan hebben we alle vragen gehad. En dan geef ik het woord weer aan meneer Bakker om ze te beantwoorden. Gaat uw gang.

De heer Bakker: Ik zal mijn best doen, want ik moet het nu uit mijn hersencellen halen. Mevrouw Van der Berg die gaf aan dat wij al in overleg zijn en u gaf ook aan dat er zeg maar oplossingen geboden zijn. En om eerlijk te zeggen: wij zitten in een soort spagaat. En wat betekent dat? We stellen fundamenteel vast dat treinen op dat onderdeel, op dat stuk traject, niet thuishoren. Dat hebben wij door de rechter ook bevestigd gekregen. En wat doet zich voor? Als die treinen er niet staan, dan heb je ook die geluidsmaatregelen niet nodig die nu in de voorlopige emplacementsvergunning of in de emplacementsvergunning zijn aangegeven. Met andere woorden: het is een kip en een ei en wat is er nou eerst? Nou, in ons geval betekent het: als je voor de kip kiest, dan krijg je het ei erbij. En het is in ons geval zo dat wij gewoon dat ei niet willen. Dus wij willen die kip ook niet. Want dat betekent dat we legaliseren wat illegaal is. En dat betekent, en dan kom ik eigenlijk ook op de laatste vraag, dat het geluidsspoor een discussie geeft over pieken, over geluid. En dat is nu ook de basis voor het handhavingsverzoek. Maar wat wij belangrijk vinden is dat het gaat om zeg maar het gebruik van dat spoorgedeelte. Dat spoorgedeelte, dat is nu in algemene zin aangegeven als railverkeer, maar er is vastgesteld in een soort, noem het maar extra onderzoek door de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak, dat de opstelsituatie nooit vergund geweest is. Uitgezonderd trancheren. En dat is ook weer terug te voeren tot in de, dat zei ik al, de discussie in de 90 jaren, dat toen besloten is: wij gaan daar geen treinen opstellen. Dus u moet zich voorstellen, gaan wij akkoord met geluidsmaatregelen, en de bewoners hebben ook gezegd: wij willen niet opgesloten worden. Want nu worden ze namelijk opgesloten. Dan krijgen wij de opgestelde treinen erbij. Dus wat wij belangrijk vinden is dat we dus een integrale discussie hebben die gaat over de omgeving en de leefbaarheid. En de leefbaarheid is niet alleen afhankelijk van geluid, die is ook afhankelijk van de ruimte. En als je ziet wat dat betekent, dan zijn er heel veel huizen die staan binnen de 30 meter van de spoorlijn. En dat maakt dat als je daar geluidschermen gaat doen, dan krijg je een schutting voor je deur. En dan kun je wel zeggen: ik slaap lekker. Nee, het is namelijk ook daarin een, noem het maar een

slechte oplossing. Omdat de rechter heel duidelijk klip en klaar tijdens de uitspraak aangegeven heeft: treinen horen niet in een woonwijk. En dat is daar aan de orde, het is een woonwijk. En als je het hebt over emplacement, dan moet je dus de begrenzing van het emplacement, dat is het verzoek om het in de omgeving om het in de ruimtelijke zin op te lossen, gewoon corrigeren. En dan betekent dat ook voor de toekomst daar nooit meer deze discussie moet gebeuren. want wij worden een beetje, ja, dit is gewoon: hoe moeten we het nog duiden als het gaat om de rechter die ons gelijk geeft? Alleen wat doet die rechter, die heeft het over geluid. En wat die rechter heeft gedaan, die heeft dus gezegd: ik ga hele scherpe normen hanteren. En dat was de reden waarom we nu een handhavingsverzoek, ook door ons is dat gedaan, wordt als het ware vormgegeven voor de gemeente die een, wat is het, verzoek tot dwangsom heeft ingediend. Het is dus een soort, ja, noem het maar als je niet oppast wordt het een Gordiaanse knoop. En om duidelijk te zijn: bewoners willen niet opgesloten worden. Bewoners vinden het normaal dat er trienen langskomen, maar vinden het abnormaal dat er treinen worden geparkeerd die dus in de nacht op een aantal momenten, en dat kunt u in het rapport als u het geluidsrapport zou opvragen, ik kan het ook u toesturen, worden geconfronteerd. Dus in vijf uur tijd worden ze geconfronteerd met drie kwartier geluid. En dat maakt dat mensen wakker worden en zich de vraag stellen: hoe komt het dat ik wakker wordt? Dat is aan de orde. En dat is dagelijkse praktijk, zeker met een warme zomer zoals we die nu dit jaar hadden. Dus met andere woorden: het gaat over leefbaarheid. Het gaat over een integrale aanpak. En wat nu duidelijk is, dat de rechter ons daarin gelijk stelt. Dus hoe moet ik dat oplossen? Ik kan het alleen maar vragen dat u kritisch namens ons het proces volgt. En dat zie je, dat is ook de reden dat we het nu adresseren als problematische besluitvorming. Want voor je het weet zitten we weer in de discussie, ja maar dan neem je toch geluidsschermen, dan ga je toch geluidsmaatregelen doen? Nee, dat is de kip en het ei. Ja, even, en dan als je het hebt over waar staan wij voor? Er zijn dus door ons al in 2016 voorstellen gedaan, ook in overleg met toen mensen van de gemeente en het spoor, over alternatieven. En om heel eerlijk te zijn, het is dus waar een wil is, is een weg. Want het is de NS en niet Kubus die nu deze treinen exploiteert. Die elders op het emplacement bij, hoe heet het, de Maasplaza en dan aan de kant van de Weeskinderendijk, treinen opstelt, schoonmaakt. En als je kijkt wat het vraagt, dan moet je het elektrificeren. En als je kijkt wat er gebeurt. We hebben dus nu in de vergadering die jullie hadden als het ware een voorstel opnieuw moeten doen om een routekaart te ontwikkelen waarin dus als het ware de verplaatsing van treinen ook wordt uitgewerkt. En ik moet u zeggen: er komt alleen maar een reactie van: het is te duur, het is te duur, het is te duur. Nee, waar een wil is, is een weg. En nu de rechter dus in feite dit ook heeft aangegeven als probleem is het dus ProRail die moet werken. Maar toen wij daar in juli zaten en de vraag stelden: hebt u al sinds de uitspraak actie ondernomen om dat opstelspoor als het ware die problematiek op te lossen? Toen kregen we als antwoord: nee, die kunnen er volgens ons blijven staan. Dus snapt u wat er is? Als burgers zitten wij gewoon in een patstelling. En ja, waarom willen wij dit graag agenderen, want dat was ook de vraag. Wij willen graag dat alle onderdelen van die emplacementvergunning op tafel liggen. En het is juist veel meer. En natuurlijk willen wij graag, wij zijn helemaal niet tegen ProRail en tegen treinen. Alleen wij willen dat er gewoon op basis van normen goed wordt gehandeld en ook gezond gehandeld. En sorry, dat is niet alleen maar zoals we dat bij

de rechter ook geduid hebben, cijfer fetisjisme. Want sorry, dat is theorie. Het gaat hier om hoe je met elkaar in zo'n gebied, wat eigenlijk heel intensief gebruikt wordt, want er rijden ontzettend veel treinen en er komen er nog meer. Toch met elkaar de dingen goed oplost. En dat er altijd geluid zal blijven, dat hebben we ook niet als grootste probleem. Alleen in deze situatie van de opstelsporen is het een probleem. En wat we zien dat bij Belavu nu al zeven jaar geen schermen worden geplaatst. Dat zijn maar een paar voorbeelden. Op andere plekken hebben ze bedacht dat het grote glazen schermen moesten worden, die soms zeven meter of vijf meter hoog zijn. Nou, ik moet u zeggen: het zijn vlaggen op een modderschip.

De voorzitter: Kunt u een beetje afronden?

De heer Bakker: Ja, maar dat betekent dus als ik moet spreken als ik vraag en wat wij als platform van u vragen, is dat we dat probleem integraal aanpakken, zodat we de knelpunten ook goed worden opgelost.

De voorzitter: Goed. Ik wil even, ja, even voordat we verder gaan wil ik even zeggen dat bij de nieuwe behandelvoorstellen staat een brief van het Platform Spoor en Geluid. En daar heeft u de mogelijkheid om het des gewenst gewoon te agenderen. Dus ik weet niet of er iets heel erg dringends is, want anders dan zitten we de halve avond alleen maar over het spoor en we hebben nog meer sprekers. Dus mevrouw Van der Berg was eerst.

Mevrouw Van der Berg: Nou, ik wil toch even veel meer helderheid. Omdat u zegt van: ja, het gaat ons niet alleen om het geluid, het gaat om het opstelspoor. Want ik wil even de prioriteiten nog even helder hebben. Dat opstellocatie, die moet weg.

De heer Bakker: Juist, dat is goed geconcludeerd.

Mevrouw Van der Berg: Die al een paar keer ook vroeger zijn genoemd, die zijn er, dus die kunnen we dan meenemen in de bespreking. En wat u betreft kunnen die geluidsschermen of geluidswerende maatregelen, daar gaat het nou verder niet om.

De heer Bakker: Nou, de uitvoering, sorry dat ik u interrumppeer, maar de uitvoering die hebben wij zeg maar in de reactie, dus de zienswijze op de vergunning, hebben wij aangegeven: die moet veel meer in overeenstemming komen met het karakter van het gebied. En dat is waar wij tegenaan liepen en dat is ook in de enquête, die hebt u ook nog gekregen, duidelijk door ook de bewoners vastgesteld: op deze manier maak je in feite een lappendek. En dat betekent dat je dus in feite nu stukjes gaat krijgen, stukjes die van glas en nieuw zijn. Andere stukken die met kapotte glazen, want als je kijkt naar de huidige glazen in de geluidsschermen, ja, ik bedoel daar wordt niemand enthousiast over. Met andere woorden: je moet het integraal aanpakken. Zorg dat al die geluidsschermen goed worden geïntegreerd in een leefgebied. Wat als het ware niet detoneert.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wil het even hierbij laten. Meneer Kleinpaste, u wilde ook nog graag iets vragen? En wilt u dat alstublieft kort houden. Want zo lopen we wel heel erg uit.

De heer Kleinpaste: Voorzitter, ik zal het in twee zinnen afronden. Dank u wel, voorzitter. Ik heb een antwoord op mijn vraag gemist en dat was of u ook andere wegen bewandelt om die handhaving af te dwingen, buiten het feit dat u de gemeenteraad nu wat vraagt. Ik ben benieuwd wat u doet om verder de uitspraak van de rechter af te dwingen en te zorgen dat de situatie verbetert wordt door de omgeving.

De heer Bakker: Ik heb net aan het begin gezegd dat we het heel fijn vinden dat wij hier als platform in kunnen spreken. En dat betekent in feite dat wij eerst zes maanden gewacht hebben op actie van de gemeente. Want het is de gemeente die aan zet is om in feite deze knelsituatie op te lossen. En als je vraagt van wat we gedaan hebben. We hebben dus, als je het hebt over acties vanuit het burgerplatform, hebben wij uiteindelijk besloten een handhavingsbrief te sturen. En die handhavingsbrief, die is dus nu in behandeling. Alleen daar speelt wat ik net duidde. Als we niet oppassen, dan gaat het alleen maar over het geluidsspoor. En het is wat ons betreft veel breder. Het gaat om een integrale aanpak. En dat betekent dat in feite de emplacementsvergunning gezien moet worden als een omgevingsvergunning.

De voorzitter: Dat is een mooie uitspraak. Heeft iedereen de antwoorden min of meer gekregen of voor zover dat mogelijk was in de beantwoording van meneer Bakker? Ja, dat zei ik toch, Bakker. Dan stel ik voor dat we meneer Bakker hartelijk danken voor uw inbreng. En dat we straks, als we bij de nieuwe behandelvoorstellen zijn, dit eventjes terug laten komen om te kijken of we het gaan agenderen of niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we over naar agendapunt 4, dat is een presentatie.

De heer ...: Voorzitter. Wilt u een halve minuut schorsen? Dan kunnen we even van plek wisselen.

De voorzitter: Ja hoor, dat is goed. 30 seconden. Hard lopen.

Mevrouw ...: Voorzitter, er zijn ook nog vragen aan het college.

De voorzitter: Goed.

4. Presentatie Burgerinitiatief Groen Project Tiny Houses "Klein Dordrecht"

De voorzitter: Agendapunt 4. De presentatie van het burgerinitiatief groen project tiny houses Klein Dordrecht. Op 23 juni hebben de initiatiefnemers het burgerinitiatief aangeboden aan de voorzitter van de raad. Vanavond presenteren zij hun plan aan de commissie en kunt u hen vragen stellen. Inhoudelijke behandeling in de commissie vindt naar verwachting in oktober plaats, nadat het college een advies aan de raad heeft uitgebracht. En het woord is nu aan de initiatiefnemers. Vanavond vertegenwoordigd door mevrouw Den Beste en mevrouw Tederan. U heeft met de griffier afgesproken hoe

en wat en hoe lang. En mijn verzoek is of u zich daaraan wilt houden. Dan geef ik nu het woord aan een van de twee dames. En u bent? Eventjes de microfoon aanzetten.

Mevrouw Den Beste: Mijn naam is Linda.

De voorzitter: Oké, gaat uw gang.

Mevrouw Den Beste: Nou, in ieder geval eerst hartelijk dank voor deze gelegenheid, dat wij ons burgerinitiatief kunnen doorlichten. Zoals aangegeven, mijn naam is Linda Den Beste. Ik ben hier namens tiny houses Drechtsteden. En ik sta hier voor onze stichting, die zich sterker maakt voor het realiseren van tiny house locaties in de Drechtsteden en omstreken. We hebben inmiddels een achterban van meer dan 250 geïnteresseerden en donateurs uit de regio. Dat laat zien dat we ons werk in ieder geval niet voor niks doen en dat we hier vandaag niet voor niks zitten. Ongetwijfeld kent u allen inmiddels het fenomeen tiny houses, er is best heel veel over te doen. Het zijn kleine volwaardige woningen van maximaal 50 vierkante meter, vrijstaand, verplaatsbaar, idealiter zelfvoorzienend en met een zo klein mogelijke voetafdruk. Tiny houses zijn eigenlijk geen doel op zich, maar het is een middel om een nieuwe levensstijl te creëren. Je ecologische voetafdruk verkleinen, eenvoudiger leven, zelfvoorzienend wonen, geld overhouden om te doen wat voor jou echt belangrijk is, contact met anderen en de natuur en eventueel zelfvoorzienend wonen. Uiteraard bent u al raadsleden ongetwijfeld al enigszins bekend met het project tiny houses, omdat de gemeente Dordrecht in 2016 de motie heeft aangenomen rondom dit onderwerp. En er inmiddels ook twee projecten rondom tiny houses lopen binnen de gemeente. En daarvoor willen wij vanuit de stichting in ieder geval een compliment geven aan u allen. Maar waarom dan toch dit initiatief vanuit onze stichting, zou u zeggen. Ondanks dat de gemeente Dordrecht dus voortvarend bezig is, denken wij dat het nog beter zou kunnen. Dit zijn de twee plannen zoals ze op dit moment lopen binnen de gemeente. Plan tussen tij is op zich een heel mooi initiatief, een burgerinitiatief ook. Maar wat betreft de looptijd zo kort, dat er weinig tot geen investering gedaan kan worden vanuit de bewoners of Grid en andere voorzieningen. En doordat er niets in de grond geplaatst mag worden, heeft het terrein eigenlijk best wel een rommelig uiterlijk. En dat doet eigenlijk geen goed aan het imago van tiny houses. Daarnaast zien jullie project Krabbenhof, dat is een project wat op dit moment uit de grond, wat gaat lopen zeg maar. Het is een mooi initiatief, maar het is een zeer klein perceel voor de hoeveelheid huisjes. En het is tussen de flats, waardoor een meerderheid van onze achterban, die grote achterban, helemaal geen interesse heeft in deze locatie. Wij hebben destijds voor de gemeente een Servio enquête gedaan die we rondgestuurd hebben binnen onze achterban. En daarin zaten twee afbeeldingen. U ziet twee grafieken, dit is de uitkomst daarvan. Twee vragen en we hebben mensen gevraagd: wat vindt u van die locatie Krabbenhof? Ik kan daar in ieder geval het resultaat zien. Ja, ik denk dat die eigenlijk geen toelichting hoeft, die kunt u bekijken. Daarnaast was er nog een andere vraag die we stelden: waar zou je het liefst willen wonen? Ja, daar kwam ook heel duidelijk uit dat mensen vanuit onze achterban gewoon het liefst op een wat groenere locatie zouden willen wonen. Daarnaast gaven mensen ook persoonlijk reactie en daarvan wil ik er een paar voorlezen. Een van de reacties in die enquête was: mijn huidige woonplaats is Dordrecht. De droom van mijn vriend en

mij is om ooit in een tiny house te gaan wonen op een plek met meer ruimte om ons heen en meer groen. Ook sociale contacten met medebewoners is een van de redenen dat we ooit graag tiny willen wonen. En een andere reactie: enorm blij dat jullie je inzetten voor de realisatie van tiny house locaties in de Drechtsteden. Al jaren is het mijn droom om op een groene locatie in Dordrecht te wonen in een tiny house. En laatste reactie nog: ik woon in Dordrecht in een prachtig maar veel te groot appartement. Ik ben natuur liefhebber en het liefst wil ik dan ook een mooi plekje voor mezelf om te wonen in de natuur. Zo'n locatie als Krabbenhof, hutje mutje dicht op elkaar tussen de huizen, lijkt me niks. Een locatie waar je bijvoorbeeld een boer, op een erf, op een privéterrein, dat zou een prachtige locatie zijn. Zo maar even een aantal reacties uit die enquête die we hebben gehouden voor de gemeente destijds. Vanuit Tiny Hóuses Drechtsteden denken we dan ook echt dat de gemeente Dordrecht veel meer te bieden heeft voor haar bewoners op het gebied van tiny houses dan de initiatieven die er nu zijn. Namelijk groener en dichter bij de oorspronkelijke visie van het ontstaan van tiny houses in Nederland, en de mensen in onze achterban. Nou, vanuit deze gedachte hebben wij gezocht via een krantenoproep naar particuliere grondeigenaren. Meerdere grondeigenaren hebben zich ook gemeld. En na bezoeken en beoordelen hebben we vanuit tiny houses Drechtsteden gekozen voor het uitrollen van twee projecten. Het eerste project is het ondersteunen van een particulier initiatief voor twee huisjes op de locatie landgoed Amstelwijk. Dit hebben wij gedaan via de ambtelijke route. Het is een locatie waar een woonhuis gebouwd gaat worden en waarbij de grondeigenaar van mening is dat er nog heel veel ruimte over is voor een mooi initiatief tiny houses. Helaas staat de behandelend ambtenaar van de gemeente niet achter dit initiatief, om voor ons minder logische redenen. Een andere locatie, daar hebben we het projectplan voor geschreven, wat inmiddels ook in uw bezit is als het goed is. En dat is het initiatiefvoorstel Klein Dordrecht. Nou, en hoe mooi zou het zijn als de bewoners, de toekomstige bewoners van dit initiatief, dit uitzicht zouden kunnen hebben vanuit hun tiny house. Op de volgende sheet ziet u de locatie van het projectplan wat we hebben geschreven. En er zit ook nog een luchtfoto bij. Dat is de locatie. En de locatie is eigenlijk een voormalig productiebosje aan de Oudendijk wat van tijdelijke aard was. Het is niet goed onderhouden, maar hierdoor heeft het eigenlijk heel veel potentie voor een mooi tiny house project. Ons doel voor dit project. U heeft dat uiteraard ook waarschijnlijk kunnen lezen. Minimaal 10 duurzame tiny houses, een ruim opgezet project dus met voldoende groene eilanden tussen de woningen. Of grid, dus niet aangesloten op voorzieningen maar echt gewoon zelfvoorzienend leven. Aanleg van bijvoorbeeld perma cultuurtuinen voedselbos. En gebruik maken van aanwezige natuur, de materialen van het productiebos, maar ja, ook de natuur en zich. En daarnaast het vergroten en het versterken van de biodiversiteit. Er zitten landbouwgronden omheen. Hoe mooi kan het zijn als je groene eilanden kan creëren, waardoor bijen, vlinders en dat soort dingen een rustplek hebben tussen de tiny houses en weer verder kunnen. Verder het verzoek minimaal 10 jaar toe te staan. En waarom 10 jaar? Omdat je dan kan investeren. Je kan investeren in de grond, ruim aangelegd helofietenveld, permacultuur tuinen, maar ook de voorzieningen zoals ik het net noemde, de ondergrondse watertank en dat soort dingen meer. En dat geeft gewoon veel meer uitstraling aan een project en veel minder ver rommeling. Nou, verder een stukje duurzaamheidseducatie, een voorbeeldfunctie. Niet iedereen in Nederland hoeft in een

tiny house te wonen, maar het zou wel mooi zijn als je door middel van dit soort projecten mensen een beetje bewust kan maken van: wat is er nog meer mogelijk? En dat kan in kleine stappen, dat is een stukje educatie. Voor de buurt of voor Dordrecht en misschien nog wel zelfs een stapje groter. Nou, verder, Dordrecht zet zich door middel van dit project eigenlijk nog meer op de kaart door middel van meerdere en verschillende tiny house projecten. Een stukje mix vormen in wonen. En de gemeente Dordrecht geeft daarmee echt de ruimte aan diverse initiatieven en burgerparticipatie. De motie m36 van 2016. Dan hebben we nog een aantal inspiratiefoto's op de PowerPoint gezet. Dit is ter inspiratie hoe je perma cultuurtuinen opbouwt. En daarnaast nog ter inspiratie tiny houses die in Nederland op dit moment al staan. Zelf ontworpen, zelf gebouwd, laten bouwen door bouwers, noem maar op. en hoe mooi zou het zijn als we met deze inspiratiefoto's, als we dit soort dingen zouden kunnen gaan realiseren in het projectplan wat we hebben geschreven. Nou, we hopen in ieder geval dat u als raadsleden ook de meerwaarde van een groen project tiny houses ziet, die ons de ruimte geeft om ons burgerinitiatief uit te voeren. Op deze manier kunnen we met elkaar tiny houses Drechtsteden en omstreken, en de gemeente Dordrecht, komen tot een mooie mix aan tiny house projecten binnen de gemeente. Wij denken echt dat dit mogelijk is. Dit was in ieder geval onze presentatie en wij willen u als volksvertegenwoordiging hartelijk danken voor de tijd. En ja, uiteraard graag uw vragen beantwoorden.

De voorzitter: Dank u wel. Heeft er iemand vragen voor de dames over deze presentatie? Meneer Gündogdu, meneer Noldus, meneer Jansen, meneer Oostenrijk, ik wou bijna zeggen meneer Zwitserland, maar meneer Oostenrijk. En mevrouw Klein-Hendriks en meneer Stolk. In die volgorde, zelf onthouden. En meneer Kleinpaste als laatste. Goed, bij wie waren we begonnen, bij meneer Gündogdu, gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. En ook de inspreker bedankt voor uw toelichting. Ik ben even benieuwd. Want u geeft aan in de eerste instantie 10 tiny houses te willen bouwen. En wie zouden daarvoor in aanmerking komen? Stel dat ik zeg: ik wil er ook eentje. Kom ik dan op de lijst of daarvoor in aanmerking?

Mevrouw Den Beste: Dat ligt eraan of u al donateur bent bij ons. Nee, wat ik aangaf: we hebben een achterban. Mensen die aangeven, die ons mailen via de website ons weten te vinden, die aangeven: we willen heel graag in een tiny house wonen. We stellen meestal een aantal vragen. En van daaruit kiezen mensen ervoor van: blijven zij geïnteresseerde en volgen ze ons door middel van nieuwsbrieven? Of melden zij zich aan als donateur, waarbij ze echt op een lijst komen. Op het moment dat er een project gestart zou kunnen gaan worden, dan worden die mensen uitgenodigd voor het vervolgtraject, de stappen die we zetten daarin.

De voorzitter: Dank u wel. De volgende, meneer Noldus.

De heer Noldus: Dank u wel. Dank voor het inspreken ook. Vragen in eerste instantie over de locatie. Kunt u aangeven waarom u deze locatie uitgekomen bent? Heeft het wellicht te maken met de grondeigenaren die zich gemeld hebben? Dat leek even gesuggereerd, maar niet helemaal duidelijk. En is er ook al gesproken met de mogelijke

buren in de omgeving? Rondom de straat. En de laatste vraag is, wat uw vraag is aan de gemeente, wat er nodig is vanuit de gemeente om dit mogelijk te maken. Ergo, waarom kan het nu nog niet?

Mevrouw Den Beste: Dat zijn een hoop vragen tegelijk, ik hoop dat ik ze kan onthouden. Anders moet u even helpen. De eerste vraag is inderdaad vanuit de particuliere grondinitiatief. We hebben destijds een oproep gedaan in de krant aan mensen van: zijn er stukken grond? En mensen hebben zich gemeld. En dit is inderdaad een stuk grond van een particulier. En voor ons wat wij doen is eigenlijk, wij bekijken iedere locatie. Dus we gaan met twee afgevaardigden gaan we naar een locatie toe en we bekijken van: is zo'n locatie geschikt voor tiny houses? En zeker een off grid situatie heb je natuurlijk te maken met dingen die gewoon echt wel belangrijk zijn. Zonnepanelen en dat soort dingen meer. En op basis daarvan beoordelen we van: is zo'n locatie geschikt? Of is die niet geschikt? En als voorbeeld, en dat gaat dan niet over de gemeente Dordrecht. We hebben ook een locatie gehad in Oud Alblas, langs de Alblas. Nou, daarvan zeggen we gelijk van: jongens, dit wordt niks. Want we weten dat de gemeente dat niet prettig vindt, dus daar gaan we ook niet in mee. Dus we kiezen ook echt daadwerkelijk wel locaties waarvan wij denken: die hebben echt potentie, ook wat betreft de gemeente en dat soort dingen meer. De tweede vraag was?

De heer Noldus: Of er al communicatie is geweest of afstemming met de buren ter plaatse.

Mevrouw Den Beste: Nee, eigenlijk doen we de afstemming met de buren pas op het moment dat er een voortgang zit in de situatie. Kijk, het is natuurlijk wel heel erg op voorhand om al met mensen te gaan spreken. Ja, als je het totaal nog niet weet wat er aan de hand is en of er überhaupt wel mogelijkheid überhaupt is. Maar dat initiatief, dat gesprek zal zeker plaats gaan vinden op het moment dat wij als tiny houses Drechtsteden toestemming krijgen om een stap verder te gaan. Dan zal er net als bij Krabbenhof eigenlijk, want bij Krabbenhof is dat ook gebeurd. Daar is ook eerst het initiatief gestart en daarna is er een avond geweest voor omwonenden met allerlei vragen en dat soort dingen meer. En dan ga je weer een stap verder. Dus dat zijn nou eigenlijk de logische stappen wat ons betreft ook.

De voorzitter: Oké, meneer Jansen.

De heer Noldus: Voorzitter, en de laatste vraag? Jazeker, ik had meegeteld. Als iemand anders dezelfde vraag stelt is het ook goed. Maar ik had nog gevraagd wat er nodig is vanuit de gemeente om dit mogelijk te maken. Waarom het nu nog niet kan.

Mevrouw Den Beste: Ja, dat is wel heel kort door de bocht. Maar wij zijn wel, ik ben redelijk simpel denkend, wij willen gewoon het liefst doen. Dus wat wij nodig hebben is inderdaad niet zo zeer een stukje ondersteuning in het een of het ander, maar gewoon inderdaad een kwestie van: nou jongens, jullie hebben onze goedkeuring. We hebben bijvoorbeeld in het plan wel de vraag gesteld rondom het stukje parkeerbeleid. We vinden het belangrijk dat het parkeerbeleid niet drukt op de omgeving. Nou, dat is een stukje waarvan ik denk: daar hebben we de gemeente nodig om met elkaar daarin een

stukje beleid te bepalen van: hoe doen we dat voor die locatie? En dat vinden we belangrijk. En ik denk ook dat het belangrijk is vanuit de gemeente om aan te geven van: wat vinden jullie voor de locatie belangrijk? Wat zijn punten waarvan je zegt van: tiny houses Drechtsteden, we vinden dit mooi, een mooi initiatief, maar we willen wel graag dat jullie daar of daarop letten. Kijk, dat zijn dingen die belangrijk zijn om het een project te maken waar in ieder geval iedereen achter kan staan. Maar verder denk ik dat we inmiddels wel zo veel ervaring hebben. We hebben bijvoorbeeld ook bij ieder initiatief wat we hebben, hebben we een huishoudelijk reglement, zodat we echt gewoon dingen ondervangen daarmee zoals rommel op een locatie, noem maar op. dus in die zin denk ik niet dat we heel veel van de gemeente nodig hebben, maar vooral de toestemming om verder te gaan.

De voorzitter: Dat is duidelijk. Meneer Jansen.

De heer Jansen: Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. Allereerst dank voor uw komst hier, welkom. U geeft aan een achterban te hebben van 250 man aan donateurs. Die zullen misschien niet allemaal op een wachtlijst staan voor een tiny house. Hoeveel zijn er concreet in Dordrecht, mensen die concreet in Dordrecht op een wachtlijst staan voor zo'n tiny house bij u? dat is de eerste vraag. En de tweede is: u geeft aan minimaal 10 jaar. Maar ik meen te proeven dat u eigenlijk het liefste zou willen dat het na die 10 jaar ook permanent daar zou kunnen plaatsvinden. Zie ik dat correct? Dat zijn de twee vragen.

Mevrouw Den Beste: Nou, gezien de smile op mijn gezicht voor dat laatste, ja, uiteraard. Ik bedoel, de 10 jaar is gewoon puur wettelijk gezien op dit moment dat we al heel gelukkig zijn daarvan. Ik geloof dat er dan zelfs een uitbreidingsmogelijkheid tot 15 jaar is. Maar natuurlijk zouden wij het liefst zien dat als zo'n project slaagt, als men zegt van: ja, weet je, dit past hier in de omgeving. Ik zie het bijvoorbeeld, ik woon zelf in een tiny house in Otteland. Ja, je ziet nu al dat mijn huis gewoon past in de omgeving, dat mensen er aan gewend zijn Ja, dan is het natuurlijk gewoon superfijn als je na die 10 jaar kunt zeggen van: jongens, we verlengen dit de vergunning en we maken het permanent. Dat zouden we het allerliefste willen, buiten kijf, ja. Maar goed, met 10 jaar zijn we ook al heel gelukkig. En dan de eerste vraag, de achterban. Ja, voor ons is dat niet meer helemaal duidelijk. We zijn op een gegeven moment het spoor een beetje bijster geraakt, omdat we echt op dit moment gewoon 5 tot 7 aanvragen per week krijgen van mensen. Dat is niet alleen maar gemeente Dordrecht, maar Drechtsteden en Molenlande. Van de 250 zijn er ongeveer 180 donateur, dus dat zijn daadwerkelijk mensen die in een tiny house willen gaan wonen binnen nu en twee jaar zeg maar. En ja, als ik een schatting moet maken, dan denk ik dat daar rond de 90 mensen uit Dordrecht zullen zijn. Dus dat is echt een enorm aantal.

De heer Jansen: Dus we kunnen nog negen van deze projecten.

Mevrouw Den Beste: Wat ons betreft wel.

De voorzitter: Dank u wel. De volgende was, ja, pardon? Nee, de volgorde heeft u zelf net bepaald aan het begin. Dus dat hoef ik niet te onthouden. U moet onthouden wie uw voorganger is. Maar als er niemand meer wat wilt zeggen. Meneer Oostenrijk dan maar.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, het duidelijk dat het CDA dit soort initiatieven ondersteund. Niet verwonderlijk, omdat ik mede de grondlegger was van de aangenomen motie in 2016. Dan toch maar even toespitsen op de initiatieven. De locatie, die heeft zoals u zegt nu op dit moment bestaat uit een productiebos. Dat leidt tot een paar vragen. Gaat dat productiebos in uw ogen compleet tegen de vlakke of gedeeltelijk? Dat is ook goed om te weten of het zeg maar gaten worden in het productiebos, waarbij de gaten opgevuld worden door tiny houses en deels die nieuwere, laten we zeggen, aankleding met perma cultuur. Dat is denk ik belangrijk om die vormgeving een beetje te weten. Het tweede punt is dat wij natuurlijk heel benieuwd zijn met u hoe straks het college dit initiatief gaat waarderen. Want u heeft terecht in uw stuk die vragen heel prominent neergezet. En dat is denk ik ook voor ons heel nadrukkelijk de handleiding om te zien welke levensvatbaarheid en welke voorwaarden daar tevoorschijn komen. Maar het mag duidelijk zijn dat het initiatief als zodanig door ons ondersteund wordt. Dan toch nog twee vragen voor die andere twee initiatieven. De huisjes, de twee huisjes in de Amstelveen. Is het mogelijk dat wij die gegevens ook krijgen? Want u zei al van: een ambtenaar vindt het niet zo'n geweldig idee. Maar ik denk dat dat ook goed is dat wij als commissie weten wat dan politiek gezien het realiteitsgehalte is om het toch wel nog in een vervolgtraject te krijgen. Daar kunnen we nu natuurlijk niets over zeggen, maar we hebben ook de informatie niet. En het eerste project Krabbenhof, ja, voor mij is het glas in dat opzicht half vol. Omdat een aantal mensen vindt die locatie wat minder geschikt. Maar als je het afpeilt, dan zijn er nog heel veel potentiële gegadigden. Dus ik zou u toch enthousiasmeren om daar toch heel nadrukkelijk ook die locatie de uitstraling te geven dat dat voor een aantal mensen best aantrekkelijk is ook om daar hun tiny house neer te zetten. Dank u.

Mevrouw Den Beste: In ieder geval even als eerste inspelen op dat laatste. Absoluut, dat is ook waarom we het compliment aan de gemeente Dordrecht geven. We begrijpen de locatie op zich ook wel. er zijn genoeg jongeren en ouderen die wel van een stadse vorm van wonen houden. En ik denk dat dat ook de mensen zijn die gereageerd zullen hebben op het project. We vinden het sowieso geweldig, ieder project van tiny houses wat gestart wordt. Dus wij zijn daar absoluut ook enthousiast over. Alleen hebben we het nu in een licht gezet van zeg maar van wat onze hoofddoelstelling is. Daar dus project Krabbenhof minder passend bij. Maar absoluut zijn wij ook gewoon heel blij met het initiatief van de gemeente, buiten kijf. Wat betreft project landgoed Amstelveen. Daar kunnen we uiteraard alle gegevens van doorgeven. Graag zelfs, want wij vinden het zelf heel erg jammer dat dat initiatief zou sneuvelen. Omdat we gewoon absoluut van mening zijn dat het gewoon een heel mooi project kan zijn. Dus daar willen we graag onze medewerking aan verlenen om de gegevens te verstrekken. Even kijken, nu ben ik het ondertussen kwijt. Oh ja, productiebos. In theorie is het natuurlijk zo dat een productiebos altijd gaten vertoont. Want als het een goed productiebos zou zijn, dan wordt er een deel van het bos gebruikt en weer opnieuw aan gepland te zijner tijd, ga zo door. Op dit moment is het natuurlijk behoorlijk verwaarloosd. Het was eigenlijk voor

tijdelijk aangelegd, maar het is gebleven en het wordt eigenlijk niet meer als zodanig gebruikt. Wij zien het inderdaad zo dat een deel van het bos zeker zal blijven. En dat de groene eilanden ontstaan waarbij dus dan gaten vallen in het bos, dat is ook logisch, want ja, je zal wel ruimte moeten maken voor die huisjes. Maar dat er rondom die huisjes die groene eilanden ontstaan met dat stukje verhoging van die biodiversiteit door aanplant van perma cultuurtuinen en dat soort dingen meer. Dus eigenlijk wordt die groene omgeving alleen maar meer verrijkt als dat die nu eenzijdig beplant is zeg maar. Maar uiteraard zal daar een deel van dat bos zal verdwijnen. Maar dat willen we wel hergebruiken door het hout van het productiebos te gebruiken voor de snipperpaden. Je zag bijvoorbeeld op die plaatjes van de perma cultuurtuinen zag je die afbakening langs de weggetjes, allemaal dat soort dingen meer. Wij denken dat we dat circulair allemaal weer kunnen gaan gebruiken.

De voorzitter: Prima. Mevrouw Klein-Hendriks.

Mevrouw Klein-Hendriks: Ja, dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor uw toelichting. En het is goed om te weten dat er in een stad als Dordrecht ook gewoon een divers aanbod kan zijn, omdat er ook diverse vraag is voor allerlei concepten van woningbouw. Dus wat dat betreft staat ook de ChristenUnie/SGP positief tegenover tiny houses. Qua vragen die er nog zijn, want met de vorige, mijn collega raadslid de heer Oostenrijk over het bos, miste ik wel inderdaad. Het is best een groen gebied, er zit best wel veel natuurwaarde daar. Ook al is het misschien niet in de vorm waarop wij daar als mens tussen zouden willen wonen. Maar ik mis daar wel in het plan toch gewoon van: hoe zou zo nou die natuurwaarde die er wel al is, hoe zou die wel weer terug kunnen komen? Want productiebossen, die worden tijdelijk dan wel eens weggehaald. Soms twijfel ik of dit een productiebos is hoor, eerlijk gezegd. Maar die worden wel eens weggehaald, maar die worden dan weer volledig opnieuw aan gepland. Het is toch wel de vraag of er de aandacht kan komen voor, nou ja, hoe ga je om met datgeen wat je weghaalt en kan het op een andere manier worden teruggebracht? Dus daarom het plan. Vraag die ik verder had en die ik nog niet helemaal snapte. In het voorstel staat volgens mij dat u ervanuit gaat dat het gewoon eigenlijk tiny houses zijn die verplaatsbaar zijn of op wielen. En dat vond ik wat lastig te rijmen, want ik hoorde u ook zeggen in uw presentatie net dat eigenlijk de Oudendijk wat minder kwaliteit heeft, omdat het eigenlijk verplaatsbaar is. Dat is wel een vraag die ik heb, want als ik ook weet dat er bijvoorbeeld bij Almerepoort, de bouw expo, dat daar ook gewoon zelfs ontwerpprijzen zijn vergeven. Nou, dan is dat niet hetzelfde als op wielen en verplaatsbaar. Maar graag nog eventjes uw reactie daarop. En toch nog eentje, want u hamerde nog een keer over dat off grid. En dat vind ik altijd wel een spannende. Vooral als u zegt dat zelfs drinkwater gewoon dus zelf. Zijn daar voorbeelden al van goed functionerende off grid in ongeveer dezelfde omvang van tiny houses project, zoals u het nu voor ogen heeft, waarin dat al langere tijd goed functioneert. Want dat is best wel een grote stap. Nog even los van het parkeergebeuren daar.

Mevrouw Den Beste: Even kijken hoor. Nou, ik begin gewoon met de laatste. U bent altijd welkom om in mijn huis te komen kijken. Mijn huis is volledig off grid. Ik ben helemaal zelfvoorzienend. Wateropvang, dat klinkt heel spannend, maar ieder huisje

heeft gewoon een eigen volledige filterinstallatie. Waardoor je van regenwater drinkbaar water kan maken. Dus bij deze de uitnodiging, als u het leuk vindt mag u bij mij komen kijken. Er zijn een aantal projecten in Nederland waar ze soms off grid, soms deels off grid wonen. Dus ja, er zijn absoluut al voorbeelden van. Onder andere Alkmaar wonen ze als het goed is ook volledig off grid. Dus ja, dat zijn echt projecten. En dat is bijvoorbeeld Marjolein in het Klein, die woont in Alkmaar, die is ongetwijfeld bij heel veel mensen al bekend. Dat is ook echt de voorvechter van tiny houses. Dat is ook de oprichter van tiny house Nederland. Zij woont in Alkmaar in een off grid situatie met ik geloof vijf of zes huisjes. Dan, even denken hoor. Het behoud van de natuur en de wielen. Oh ja, dat was het. Wat betreft dat verplaatsbaar zijn. Wat ik aangaf rondom de dijk is niet zo zeer het feit dat de huisjes verplaatsbaar zijn, dat is op zich het probleem niet daar. Maar er mag daar niets in de grond geplaatst worden. Dus alles wat men daar doet, mag niet de grond in. Dus dat betekent dat eigenlijk alles moet opbouw zijn. Dus wil jij een moestuin, dan moet je dat in bakken doen, dat soort dingen meer. En dat maakt zeg maar wat die locatie het wat rommeliger maakt. Als voorbeeld, mijn huisje staat op een fundering in de zin van: dat zijn grondankers. Die zijn de grond ingezet, twee meter, dus dat zijn iets van 10 grondankers en daar staat mijn huisje op. Dat betekent dat je een veel nettere afscheiding krijgt als dat je bijvoorbeeld van die grote platen neerlegt. Die platen liggen op de grond, mijn fundering zit in de grond. Nou, dat verschil alleen al van een grote betonplaat of een nette fundering, dat is gewoon al een klein verschil wat een enorm verschil in gezicht maakt. Dat is gewoon een van de voorbeelden. En wat betreft die verplaatsbaarheid, natuurlijk heb je ook huisjes die je kan opbouwen en die je in elkaar kan zetten en die je nog steeds, hoe noem je dat, demontabel zijn. Nou ja, over het algemeen zien we gewoon dat bij de doelgroep dat men zoiets heeft van: wij hebben liever een huis wat met een dieplade neergezet kan worden, omdat het gewoon vele malen praktischer is. Als dat jij drie maanden je huis aan het opbouwen bent en hem vervolgens ook weer drie maanden moet afbreken, met alle schade en gevolgen van dien. En dan, dat was het geloof ik.

Mevrouw Klein-Hendriks: Ja, en de aandacht voor natuur.

Mevrouw Den Beste: Nogmaals, misschien dat het in het plan niet goed genoeg tot zijn recht komt, en dan willen we daar uiteraard meer aandacht aan besteden. Maar ja, het stukje perma cultuur wat ook overal op het internet te vinden is. Ik denk dat als je daarin een stukje verdieping doet, dan is het zo overduidelijk dat dat een meerwaarde zal geven in de biodiversiteit van zo'n gebeuren. en natuurlijk, dat is wat anders dan bomen. Maar die bomen die zullen daar ook bij gebruikt worden, met verschillende lagen, hoger en lager en noem maar op. Dat is best een uitgebreid geheel, maar ja, mocht u daar meer uitleg in willen dan is dat altijd mogelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we nog meneer Stolk.

De heer Stolk: Ja, ik heb ook nog een paar vraagjes, maar de meeste zijn nu al besproken. Ik wilde toch eigenlijk weten, we hebben 10 of 15 jaar mogen die blijven staan die huisjes. En ja, dan moeten ze vertrekken. Hoe kijken die mensen daar tegenaan, waar gaan ze naartoe? Wat is daar de bedoeling van? En twee is eigenlijk ook

die huisjes die er dan staan, kunnen die ook verkocht worden, kunnen die verhuurd worden? Hoe wordt daar naartoe gekeken?

Mevrouw Den Beste: Even gelijk weer inhakend op het laatste. In onze huishoudelijke reglementen die wij eigenlijk bij ieder project toevoegen voor tiny house Drechtsteden, daarin staat natuurlijk dat mensen hun huis nooit mogen verhuren. Op het moment dat zij niet meer deel willen nemen aan het project omdat zij een andere locatie of een eigen plaats of wat dan ook hebben gevonden, dan betekent dat dat zij het huis mee moeten nemen en een andere plek gaan vinden. Er is wel een mogelijkheid dat als je zegt van: er is een nieuw persoon en ik wil mijn huisje daaraan verkopen, dan is dat mogelijk. Maar verhuur, onderverhuur, is nooit mogelijk, nee. Dus dat is de eerste vraag. De tweede vraag, die 10 tot 15 jaar. Ja, waar iedereen binnen onze geleding op hoopte is dat er binnen die 10 tot 15 jaar, zoals er nu gesteld wordt, dat er dan gewoon wetgeving zal zijn, echt serieuze wetgeving vanuit de overheid die het mogelijk maakt in allerlei woonvormen dat tiny houses daarin een vaste plaats zullen gaan krijgen. En ja, ons vermoeden is wel dat dat ook gaat gebeuren. en zeker gezien de nieuwe omgevingswet en al dat soort dingen meer. Maar ja, het is een gok en dat geef ik eerlijk toe. Maar we hebben er eigenlijk het volste vertrouwen in dat tiny houses in Nederland gewoon een vaste plaats zullen gaan krijgen als woonvorm in de toekomst.

De voorzitter: Je hoort er wel steeds meer over, dus dat zou op zich best wel mooi zijn. Ik heb zelf een vraagje. Hoeveel vierkante meters heeft zo'n huisje nou over het algemeen?

Mevrouw Den Beste: Mijn huisje is, ik neem mijn huisje als voorbeeld, die is helemaal aan de buitenkant, dus dat is van nok tot nok, is die 9 bij 3. Dus dat is 27 vierkante meter.

De voorzitter: Dapper. Dank u wel. Meneer Kleinpaste mag, meneer Timmer heeft zich niet gemeld toch?

De heer Timmer: Nee, dat klopt. Maar in het verhaal wat ik nu gehoord heb.

De voorzitter: Nee, dat heb ik allemaal wel door. Meneer Kleinpaste is eerst en dan mag u.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. Ja, toch nog even op uw opmerking rondom dat particulier terrein aan de Amstelwijk en het geringe enthousiasme bij de ambtenaren. Mijn vraag is of dat geringe enthousiasme in zijn algemeenheid gaat over tiny houses op particuliere terreinen. Of dat het specifiek gebonden was aan die ene locatie.

Mevrouw ...: Misschien mag ik deze keer beantwoorden. Dat was echt specifiek op die locatie. Het is een landgoed en we hebben daar te maken met wettelijke bepaling van landgoed. Maar we zien ook landgoed Amstelwijk, het is niet te vergelijken met landgoed Dordtwijk. Dus er is, ja, in de loop der jaren zoveel bebouwing aangebracht. Maar nu de nieuwe landgoedwet zegt dat wij bij gebouwen niet meer toestaan. En met

tiny houses kunnen we juist gebruik maken van de regeling waar in vergunningen juist de ruimte gezocht wordt voor deze vorm van een nieuw soort wonen. Dus dat was de reden waarom daar de tiny houses voor nu niet mogen komen. En dat is heel zonde, omdat ze daar heel erg goed in passen.

De voorzitter: Dan meneer Timmer nog.

De heer Timmer: Ja, dank u wel voorzitter. Is er al bekend waar bijvoorbeeld de mensen die nu in Tussentij wonen, waar zij naartoe gaan. En of zij voorrang krijgen bij dit project. En dan had ik een vraag van: als je jullie voorkeur, zou dat zijn om verschillende kleine projecten te hebben in Dordrecht of misschien wel zo'n tiny village, wat bijvoorbeeld bij Almere in de buurt staat. En als laatste: is er ook een alternatieve locatie voor Klein Dordrecht?

Mevrouw Den Beste: Als eerste, ik geloof het merendeel van de mensen die op dit moment op plan Tussentij staan, die zijn ook donateur bij ons. Dus zij staan ingeschreven en een aantal hebben aangegeven, die willen dat heel graag. Er zijn er ook wel een aantal die verder kijken buiten Dordrecht volgens mij, maar dat weet ik niet precies uit mijn hoofd. Nou, zij zijn in ieder geval donateur bij onze stichting. Even kijken hoor. Tweede vraag was, oh, een grote tiny village. Ja, op zich, weet je, een tiny village, wat ons betreft zijn daar heel veel verschillende mogelijkheden, als het maar groen is. En voor ons is die groenwaarde is gewoon heel erg belangrijk. En als jij een tiny village kan creëren waarin je een heel mooi groot groen stuk hebt, waar meerdere huisjes staan, dan zou dat kunnen. Alleen vaak rijmt het niet met elkaar. En zeker als je kijkt naar überhaupt de Drechtsteden in zijn algemeenheid, er is al niet heel veel groen. Dus ik denk wel dat je heel voorzichtig moet omgaan met het groen. En dan denk ik dat je misschien beter wat meer kleine projecten zou kunnen maken, waardoor je die biodiversiteit en die groenwaarde kan houden ten opzichte van een hele wijk waarin dat misschien toch wel lastiger is. Maar ja, we staan open voor alles. Maar voor ons is dat stuk groen is gewoon heel belangrijk. Oh ja, de alternatieven. Even kijken, we hebben meerdere grondeigenaren nog gehad. Maar we hebben uiteindelijk de keuze gemaakt voor deze locatie, omdat dit in onze ogen de beste locatie is. En ja, ik moet zeggen: ieder moment dat wij een oproep doen in de krant voor nieuwe grondinitiatieven, dan wordt daar eigenlijk ook altijd wel weer op gereageerd. Maar voor nu denken wij: deze locatie heeft gewoon heel veel inzicht. Dus we hebben op dit moment nog niet gezegd: we gaan voor een alternatief. omdat wij denken dat dit gewoon de beste plek is.

De voorzitter: En dat vind ik een mooi punt om hem af te sluiten, als dit de beste plek zou zijn. Ik wil u hartelijk danken voor uw presentatie, erg interessant. En de commissie voor de goede vragen die ze gesteld hebben. Want dat is ook wel eens, het was een mooie mix. Op het moment zou ik dus zeggen hartelijk dank. En ja, het komt in oktober gaan we er geloof ik over praten, als ik het goed voorgelezen heb daarnet. Dus ik zou zeggen: misschien tot ziens dan. Aan de anderen hier zou ik willen zeggen: we houden even vijf minuten pauze om iets te drinken te pakken en eventueel te wisselen. En dan gaan we zo weer verder. Ondertussen is wethouder Van der Linden gearriveerd, dus dan gaan wij verder. Dames en heren, we gaan weer starten. Welkom wethouder Van der Linden. We gaan het hebben over het concept regionale energiestrategie Drechtsteden5

5. Kennisnemen van de concept Regionale Energiestrategie Drechtsteden en aandachtspunten, wijzigingen en/of aanvullingen kenbaar te maken

De voorzitter: Concept regionale energiestrategie, meestal afgekort als RES, geeft aan hoe de energieregio Drechtsteden gaat bijdragen aan het behalen van de doelstellingen uit het landelijke klimaatakkoord. Concept RES moet voor 1 oktober worden ingediend bij de Rijksoverheid. Ook de andere raden uit de Drechtsteden behandelen het stuk daarom deze maand. De raad wordt gevraagd kennis te nemen van de concept RES en eventuele aandachtspunten en wijzigingen en of aanvullingen kenbaar te maken. Eerst zijn er twee sprekers op dit agendapunt, de heer Val namens de stichting Drechtse Stroom en de heer Verbakel namens Drechtse Energie. De sprekers krijgen ieder vijf minuten om het woord te voeren. Na elke spreker kan de commissie nog vragen aan de sprekers stellen. Het woord is eerst aan meneer Val, gaat uw gang.

De heer Val: Geachte raadsleden, commissie. Fijn dat ik hier een paar woorden tot u mag richten in het kader van de regionale energiestrategie. Ik ben inderdaad Rien Val, ik ben secretaris van Drechtse Stroom. En Drechtse Stroom is echt een van de organisaties van het netwerk van burgerorganisatie die in deze regio actief zijn. En we hopen dat we hier in Dordrecht natuurlijk andere clubs hebben, zijn we ook onderdeel van het lokale netwerk en ook van het veel groter landelijk netwerk, waar we dan ook onze contacten hebben, kennis op kunnen halen enzovoort. En een hele belangrijke club waar we veel mee te doen is Drechtse Energie, waarvoor Willem Verbakel straks ook aan tafel zit. In die regionale energiestrategie zijn we wel een klein beetje een rare eend in de bijt. Dat heeft te maken, de strategie die gaat natuurlijk in belangrijke mate over de opwek van energie. En nu niet direct over de verduurzaming van woningen en over de energiebesparing. Maar dat is natuurlijk op zich wel een heel belangrijk onderdeel van de energietransitie als geheel. Maar toch wil ik een paar woorden zeggen ook over die energiestrategie. Want een van de elementen die daarin zit is warmte. En daarvoor wil ik in ieder geval zeggen dat wij het jammer vinden dat deze energiestrategie qua ambitie voor de warmte erop is gericht om 9% van de woningen tot 2030 aardgasvrij te maken. En ja, we zeggen de ambitie is 20% en het bod is 9%. Als je dat vergelijkt met de energiestrategie die hiervoor is gemaakt in 2017, die nog in een samenwerkingsovereenkomst ook door u is vastgesteld uit 2018. Daar wordt gesteld dat de gebouwde omgeving in 2035 energieneutraal zou moeten zijn. Dat zal natuurlijk niet meevallen om in die 5 jaar dan die andere 90 à 80% te doen. Maar goed, dat lijkt een beetje tegenspraak. Maar ik denk eigenlijk het belangrijkste daarvan is toch het volgende, want beleid is een ding, nota's is een ding. Ik wil u eigenlijk graag oproepen ook het college als het ware een beetje op te juttunen, en ook zo snel mogelijk als gemeente aan de slag te gaan met de uitvoering van die energiestrategie. En zowel qua opwek als besparing. Ik moet overigens toegeven dat de gemeente wel degelijk ook aan het werk is. De wethouder heeft vanmiddag voor Drechtse Stroom de energiecificaten van de nieuwe energiecoaches uitgereikt. Dus wij gaan zeker met maatregelen in Dordrecht West aan het werk nu. Goed, om die enorme ambitie te halen denk ik ook dat het nodig is om nog veel meer zaken aan het werk te gaan. Voordat we aan de slag gaan, vanuit ons perspectief een aantal zaken te noemen. Denk ik dat het goed is om een planning voor die hele periode te maken, zowel qua opwek als

besparing. Omdat je in ieder geval wat ijkpunten hebt waar je naartoe kan werken en dat je ook daarmee het idee hebt dat je het überhaupt gaat halen. En het zelfde geldt voor aardgasvrij. Het zou mooi zijn om nu die 9 en die 20 procent, die zijn natuurlijk gericht op het warmtenet. Maar tegelijkertijd weten we ook: niet alle woningen komen aan het warmtenet. Het zou mooi zijn om waar mogelijk ook zoveel mogelijk dan daarnaast andere technieken toe te passen. Misschien iets met energie uit het water daar, maar ook warmtepompen. Dat zijn dingen die nu al voor veel woningen kunnen. Dus het zou mooi zijn om dat ook veel mee te stimuleren. En als burgerbeweging vinden wij het zelfs noodzakelijk om die burgers ook goed erbij te betrekken, zo veel mogelijk hun deskundigheid gebruiken. En dat geldt niet alleen bij de uitvoering en bij het bepalen in de wijk, maar eigenlijk in het geheel bij het beleid. En uiteindelijk ook bij het eigendom, zeker als het over opwek gaat. 50 procent, dat staat in de regelgeving vanuit Rijkswegen, maar 100% is natuurlijk nog mooier. Bij dat alles is een heikel punt wat we zeker nu al in Krabbenhoef tegenkomen, dat is die lage inkomens. Er is veel aandacht voor nodig, dat is ook al een keertje eerder aan de orde gekomen. En ook in het kader van de informatie die wij hebben verstuurd als platform Duurzaam Dordrecht over de Enecogelden, nou, dat kan daar zeker bij gehaald worden. Al met al lijkt het ons heel goed om met al die dingen aan het werk te gaan. En het laatste punt wat hier staat is ook al een keer eerder gezegd, dat is natuurlijk een enorme kans voor de werkgelegenheid om juist die verduurzaming op grotere schaal toe te passen. Juist in die coronatijd waar de economie wel een boost kan hebben, dan is het een goed idee om daarmee stevig aan de slag te gaan. Ja, en dat is het eigenlijk, aan de slag. Laten we vooral snelheid maken en houden. Als je nu alle regelingen en ook wereldwijd kijkt, dan koersen we sowieso af op drie graden. Tegelijkertijd als je de informatie leest wat dat allemaal betekent, drie graden, dan houden we het hier in Dordrecht niet droog meer. Kortom, laten we ons echt goed inspannen om onder die 1,5 graad te blijven. Dank u.

De voorzitter: Graag gedaan. Heeft er nog iemand vragen voor meneer Val? De heer Van der Meer, meneer Jansen, Dat was het. Meneer Van der Meer, gaat uw gang.

De heer Van der Meer: Ja, een kleine vraag. De heer Val had het over de burgers betrekken. Dat snap ik in zijn algemeenheid. Hij had het ook specifiek over de deskundigheid van de burgers waar gebruik van gemaakt zou moeten worden. Kan hij dat nog een beetje toelichten wat hij daarmee bedoelt?

De heer Val: Nou, dat kan op allerlei fronten. Wat we in ieder geval in de praktijk merken, dat een hoop mensen, ook burgers, gewoon geïnteresseerd zijn in die materie en ook vaak wel een beetje uit die wereld komen. Dus die sowieso zelf kennis hebben over hoe je, meer technische kennis. Maar tegelijkertijd hebben mensen natuurlijk ook zelf als bewoners de kennis waar hun behoefte ligt. Dat is een ander soort kennis, maar ook die zou je daar goed bij moeten betrekken. En een andere kwestie is natuurlijk: hoe meer je die mensen betreft, hoe beter we dat zien ook op andere plekken, hoe beter dat leidt tot draagvlak om aan al die zaken te werken. En om daar ook als gemeente en burgers zelf in te investeren. Dan wordt het als het ware gewoner. Dus ja, op allerlei manieren kan je daar gebruik van maken.

De voorzitter: Meneer Jansen.

De heer Jansen: Ja, allereerst dank voor uw komst hier. U geeft aan dat we ver achterblijven bij de ambitie met hetgeen geboden wordt. Kunt u ook aangeven waar in uw ogen de schoen wringt, waar het meeste op achtergebleven wordt. Waar we het meeste achterwege laten.

De heer Val: Eigenlijk, ik had het zelfs, want we hebben ook geparticipeerd in de totstandkoming van die nota. En eigenlijk ben ik er pas vrij laat achter gekomen dat dit er ook zo instond. En op zich denk ik als je dat met andere regio's vergelijkt, het warmtenet is hier in aanlegging in Dordrecht, in Sliedrecht wordt er aan gewerkt. Dus eigenlijk waar ik me ook wel over verbaas, dat uiteindelijk maar dan 9% van alle woningen kennelijk aan het warmtenet wordt aangesloten. Volgens mij zou deze regio zou de ambitie om het warmtenet, daar iets van te maken. Dordrecht is alleen al de helft van de regio, dus vind ik het eigenlijk een beetje raar dat dat niet meer is. Dat lijkt me ook moeten kunnen. Dat is een. En tegelijkertijd ook andere vormen, warmtepomp, weet ik veel wat. Je kunt best in die 10 jaar die we dan uiteindelijk hebben. Maar dat betekent wel dat we er daadwerkelijk werk van moeten gaan maken. We moeten niet gaan wachten tot eindelijk de deal met de corporaties is, dan gaat die gewoon niet rond om maar iets te noemen. Er moet echt gewoon, we moeten nu wel aan het werk gaan om te zorgen dat we in 2030 dan in ieder geval het liefst meer gaan doen. Dus ook aan de slag. Maar waar het precies in zit dat die ambitie 9% is, ik denk dat daar financiële redenen misschien ook achter zitten, dat ook naar het Rijk wordt gekeken financieel van: kom op met die subsidies. Maar ja, ook het Rijk heeft natuurlijk beperkte middelen.

De heer Jansen: U zegt in feite dat we het ons niet kunnen veroorloven. Ik vraag me af of we het ons kunnen veroorloven om het zo te houden. Maar dat is een andere vraag.

De voorzitter: Dat was het? Dank u wel, meneer Val. Dan mag u van plaats ruilen met meneer Verbakel. Meneer Verbakel, gaat uw gang.

De heer Verbakel: Even mijn presentatie opzoeken, dat komt wel goed. Ook dank voor de uitnodiging, commissie. De meeste mensen kennen me wel, maar ik zal me toch even opnieuw mezelf voorstellen. Tenminste, onze organisatie. Wij zijn een energiecorporatie voor de Drechtsteden. Wij werken samen in het landelijke netwerk, waar ruim 150 corporaties, klein en groot, bij zijn aangesloten. Uit onze regio zijn dat er drie. We hebben zelf meer dan 500 leden. Dat groeit nog steeds. We hebben zonnedaken in Dordrecht en Papendrecht. En we gaan, ik denk dat het inmiddels is bekend, deelnemen aan de windmolen in Kerkentroost en veel meer plekken in de regio. Ook in samenwerkingsverband met Eneco op dat punt. Op zichzelf sluit ik me aan bij Rien dat het gunstig is dat er weer een stap wordt gezet. Want de urgentie voor de transitie, die blijft gewoon wat ons betreft heel erg hoog. We zeggen ook: er staat een ambitie voor grootschalige duurzame energie, maar die wordt in feite niet ingevuld. Wij zeggen: werk die uit, want zonder die grootschalige duurzame energie haal je je doelen niet. Ook omdat het plan is 2030, maar de wereld houdt op dan, want dan zou het verder geen probleem zijn, dan had u helemaal niks hoeven te doen. Als de wereld dan ophoudt, dan zullen we ons niet druk maken over de toekomst. Maar als die doorloopt, dan weet je ook dat over grootschalige energie hebben procedures nodig, die hebben een lange doorlooptijd. Dus je moet echt nu al voorbereidingen treffen op procedures die

je na die tijd wilt. Bijvoorbeeld Kilt 4 hebben we 20 jaar aan gewerkt geloof ik. Dus als je dat soort dingen wilt, dan moet je vroegtijdig beginnen, om de termijn mogelijk te maken. En natuurlijk ook wij helpen graag mee om het verder uit te werken. We zijn bereid om al die plekken ook dingen te doen. In de plannen ligt de nadruk op bestaand gebied en we willen ook zon op dak. Ik wil me even aansluiten, dat is door de Nederlandse vereniging van duurzame energie, dat is de NVDE, die heeft een onderzoek gedaan naar de opbrengst van alle RES. En die zegt: pas op voor zon op dak. Niet omdat zij er tegen zijn, ze zijn er hartstikke voor. Maar ze zeggen: het inschatten van de realisatiesnelheid, dat je dat voor 2030 voor elkaar krijgt, die is te rooskleurig. Want er is eigenlijk bijna geen wettelijk kader die het ons mogelijk maakt, of de gemeente mogelijk maakt, om het voor elkaar te krijgen. En dat gaat, er is aanvullend landelijk beleid nodig, dat wordt ook gevraagd door verschillende regio's. Dat gaat zowel om een mix van financiële stimulering, maar ook van verplichtingen. Eisen van dat nieuwe daken geschikt moeten zijn voor zon. Anders dat ze het moeten aanleggen, dat zou nog beter zijn. Maar minstens dat ze het doen, maar eigenlijk ook het volgende punt. Dat is een kader waar we zeggen: als de terugverdientijd beperkt is, dan zal het ook verplicht moeten worden. Ook dat is op dit moment niet het geval, waardoor je de kans dat je die mooie cijfers haalt die in het bod staan, die zijn twijfelachtig. En ik zal daar een voorbeeld van nemen. In het stuk staat een soort inschatting van wat al toegekend is. Dat wordt als een soort zekerheid neergezet. Dat zit in het plan van Dordt-West. En een groot deel van de bedrijven die zich hebben aangemeld gaat het toch niet doen. Die hebben wel een handtekening gezet van: ik ben geïnteresseerd. Maar uiteindelijk doen ze het niet. Dus dat tellen we mee, terwijl we al weten dat ze het niet gaan doen. Dus reken je niet rijk, omdat het een heel veel barstende problematiek is dat bedrijven vaak met andere dingen in hun hoofd zitten dan de energietransitie. Bijvoorbeeld, ik heb contact met facilitaire zaken van het ziekenhuis. Hartstikke voor, maar die zegt: als ik in de raad van bestuur kom, die willen een leuk nieuw röntgenapparaat aanschaffen of die willen weet ik allemaal niet. Maar het dak beleggen met zonnepanelen, dat is niet de eerste investering waar ze aan denken. Ik heb al moeite om het geagendeerd te krijgen. En dat is dan een bedrijf wat misschien wel dicht bij ons staat. Dus het is soms heel lastig om in die bedrijven om het echt voor elkaar te krijgen, als er niet een soort kader ligt dat het gewoon moet. Grootschalig duurzame energie. Op zichzelf vinden wij zonneparken prima en we zijn ook aan het kijken om daar in te investeren. Maar de opdracht in onze regio is beperkt. En als we onze taak serieus nemen, dan moeten we honderden hectare zonnevelden gaan realiseren. En de vraag is, zowel op ons eiland maar ook in de regio, of dat nog wel een realistische en gewenste strategie is in de beperkte openbare ruimte. Er zijn best mogelijkheden, maar ben voorzichtig. Windenergie vraagt gewoon minder ruimte en is ook vanuit kostenefficiëntie een betere oplossing. Want het levert gewoon per euro meer rendement op en minder subsidie. Het beste is te kiezen voor een combinatie, dat is vanuit de kosten van het netwerk. Als je toch ergens langs de Rijksweg zit, dan kan je misschien wat zonnepanelen neerleggen, dan is het een stuk goedkoper als je het een combinatie maakt. Dan kun je dezelfde kabel gebruik je voor zon en wind tegelijk. Dat moet je een klein beetje aftoppen, maar dat gaat best. Verlang van de gemeente van de initiatiefnemers dat ze burgers bij hun plannen betrekken en dat ze een volwaardige stem geven. In het klimaatakkoord is opgenomen dat minimaal 50% lokaal moet zijn. Dat mag ook best meer zijn, maar daar

zijn initiatiefnemers die proberen plannen op tafel te krijgen. Niet trouwens op de gemeente zelf, dus samen met HVC ontwikkelen ze zonneparken. Ik vind het jammer dat er niet volwaardig wordt samengewerkt met een energiecorporatie, dat hoeft niet per se de onze te zijn, dat mag ook een ander wezen. Dat is iets anders dan mensen daarin geld mogen inleggen, wij zeggen: geeft u burgers hun volwaardige plek. En het liefst zo dat heel veel burgers kunnen meedoen, dat is ons uitgangspunt. We gaan liever van veel burgers met een klein bedrag dan tien burgers met een groot bedrag. Werk ook samen met de RES Alblasserwaard. Want langs de A15 liggen allerlei kansen. Nou, dan moet je het slim doen, dan moet je het samen doen en dan kan je ook de beste invulling kiezen. En werk samen met de natuurgroepen. Want wij vinden dat als je kiest voor grootschalige energie waar we voor zijn, dan moet je natuurlijk wel een impactstudie maken: wat heeft het voor gevolgen voor de natuur. En dan zou je wat ons betreft moeten samenwerken met de Drechtsteden, Alblasserwaard en de Hoekse Waard. Want vogels en vleermuizen, die kennen die grenzen niet precies van die regio's. en wij zeggen: doe dat onderzoek samen met SOVON of de vogelbescherming clubs die gewoon daar ook goed in thuis zijn. Die hebben al voor een deel kaarten gemaakt wat de beperkingen zouden kunnen zijn. Maar wat we willen voorkomen is dat je aan het einde van het verhaal zegt: dat gebied kan helemaal niet omdat vanwege natuurwaardes dat eventueel ongewenst zou zijn. Maar daar kan je ook in meenemen, heeft u een voorkeur om voor kleinere of voor grotere windturbines te kiezen. Kies je meer voor zon of meer voor wind? Dat zijn zaken die ook in dit gebied, in specifiek dit gebied kan je die vraag daar ook bij neerleggen. Mijn voorstel zou zijn dat u drie regio's samen met de clubs een opdracht formuleren om dat goed uit te zoeken. Want ook dat behoeft gewoon zorgvuldige afweging.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Verbakel. Heeft een van de aanwezigen, of meerdere van de aanwezigen, nog vragen voor meneer Verbakel? Meneer Jansen, gaat uw gang.

De heer Jansen: Meneer Verbakel, welkom wederom hier. U heeft bijna uw eigen plekje gekregen. Geeft niet, we zien u graag. U geeft aan dat het moeilijk is bedrijven te motiveren om over te gaan tot gebruik van duurzame energiebronnen. Vindt u dat de gemeente Dordrecht zelf daar het goede voorbeeld in geeft al, om bedrijven te helpen overhalen. Of zegt u: de gemeente Dordrecht is eigenlijk een van die bedrijven die lastig te motiveren is om over te gaan op duurzame gebruiksbronnen. Dat zijn mijn eerste twee vragen. Mijn tweede vraag, u geeft aan 15 windmolens Krabbehorst, daar heeft u aan meegewerkt. U geeft ook aan dat wind eigenlijk meer ideaal is dan zon op dit moment. Want efficiënter. We weten allemaal dat er een coalitieakkoord is waarin het aantal windmolens op vijf beperkt is maximaal. In onze ogen niet verstandig, maar ik neem aan dat u dat met ons eens bent. Ik vraag me af: wat voor locaties ziet u voor zich in Dordrecht waar nog meer op een goede manier windmolens geplaatst zouden kunnen worden? Als dit regeltje niet in het coalitieakkoord had gestaan.

De heer Verbakel: Oké, even 1, de gemeente heeft een dakeninitiatief genomen in Dordt-West. Daar is de gemeente initiatiefnemer van geweest. Dat heeft best tot een bepaalde staat geleid, dus zonder dat zou het minder zijn geweest, absoluut. Maar het gaat erom dat er eigenlijk wat betreft daken de gemeente eigenlijk te weinig

instrumenten heeft. Er zijn heel veel daken geschikt. En de eigenaren kunnen, om triviale motieven die ik soms nog wel begrijp, zeggen van: nou, nu even niet. Maar als ze steeds zeggen nu even niet, dan gebeurt er soms nu of nooit niet. Wat het probleem is met de gemeente is dat ze voor een aantal gebouwen met de vraag zitten: hoe gaan we er verder mee? Eigenlijk precies hetzelfde als die bedrijven, hou ik die panden wel of niet. Je kan zeggen, hou je het pand niet, ik leg er zonnepanelen op en ik verkoop hem met zonnepanelen. Dat kan natuurlijk ook. Dus je zal daar meer op de zaken eens risico kunnen nemen. Want volgens mij is het ook gewoon waarde die je toevoegt. Dus wij zien nog niet dat alle gemeentelijke panden dat die belegd worden met zonnepanelen. Dus ook daarin zou meer kunnen gebeuren. Dan locaties. Kijk, in het coalitieakkoord staat dat deze collegeperiode maximaal vijf windmolens in Dordrecht worden gerealiseerd. De coalitie duurt nog twee jaar. De nieuwe coalitie ken ik niet, dit plan gaat tot 2030 c.q. 2050. Nou, de kans dat de coalitie in de huidige samenstelling tot die tijd in het zadel blijft, die kans acht ik niet zo groot. Dus dat zal wel een keer voor handen komen. Dus het zou gek zijn als de huidige coalitie, en laat staan de huidige raad, zegt: we gaan het zelf verhinderen dat we nadenken over de toekomst voor over twee jaar. Dat zou wel heel gek zijn, dat zal ook vast niemand willen. Wij hebben wel opvattingen over waar het zou kunnen, dat staat hier in het stuk zelf. Zoek langs de hoofdassen waar toch al een impact is. Dan hebben we het hier vooral over de A16. En dat kan je wel wat breder zien richting Kil, daar zit wat beperking in, zeker aan de zuidkant. En ook kan het bij bedrijven, waardoor de werkruimte om molens te plaatsen wat moeilijker is op dit moment. Maar wij denken vooral aan de A16, ook omdat in Brabant er al windmolens komen aan de A16. Dus het is vanuit het beeld en die ervaring van die weg zou het heel goed kunnen, als je maar een beetje afblijft van Sterrenburg. Dus daar zou het kunnen volgens ons. Daar moet je wel precies naar kijken en dat zal ook gelden voor een deel voor zon, aan die kant. Ook vlak bij de Rijksweg, omdat daar toch ook op de impact vanuit de weg naar landbouw toch al negatief is. En waar de impact ook voor burgers, als je daar niet fietst, ook nog heel beperkt is. Dus daar zouden we aan denken.

De heer Jansen: Hoeveel windmolens zouden we eigenlijk nodig hebben op het eiland van Dordrecht om zelfvoorzienend te zijn? Heeft u daar een idee van?

De heer Verbakel: Niet precies, ik ben voorzichtig. En de vraag is ook of je dat precies zo moet formuleren. Want kijk, het wringt er van af, net gesproken van het gas los. Kijk, als wij in staat zouden zijn het goed te gebruiken, dan heb je minder elektriciteit nodig voor woningen. Dat zou op zich een goede zaak zijn. Dus hoe je dingen doet, hoe je dingen ontwikkelt de komende tijd, om even te zeggen: hoeveel heb ik nodig voor de hele energie van het eiland? Dat hangt natuurlijk af welke andere warmtebronnen of energiebronnen kan je aanboren. Bijvoorbeeld als je gaat voor water bij plan Tij, dan kost dat wat elektriciteit, maar ook daarmee kan je verdienen. Dus het is een beetje lastig om te zeggen: je hebt zoveel windmolens nodig. Omdat ik hoop dat er energiebronnen zijn als alleen wind of zon, omdat de piekbelasting beter is om meer energiebronnen te hebben. En zeker in de winter. Dus in die zin pleit ik er voor om toch serieus te kijken naar vormen van warmtenet, wat mij betreft soms ook kleinschalig. Daar willen we wel wat doen, dus wijken waar bewoners het zelf ontwikkelen. Maar ik

zou er wel voor zijn om daar serieus naar te kijken, omdat het zonde is om alles alleen maar uit elektriciteit te halen. Dus we zijn ook wel voor echte andere warmtebronnen, energiebronnen.

De voorzitter: Dat was het? Dank u wel, meneer Verbakel. Dan kunnen we overgaan tot de inhoudelijke behandeling. Wie mag ik als eerste hier het woord over geven? Meneer Gündogdu, u was net eerder. Ja, meneer Gündogdu, gaat uw gang.

De heer Gündogdu: Ja, voorzitter, dank u wel. om te beginnen bedankt natuurlijk de insprekers voor de heldere toelichting. Uiteraard ook de portefeuillehouder, die ons begeleidt in dit proces. Want we zitten inmiddels al wat jaartjes over dit onderwerp met elkaar van gedachten te wisselen. We hebben vanuit Beter voor Dordt een aantal opmerkingen die we, nou ja, hier willen bespreken. En ook een aantal opmerkingen die we willen meegeven aan de portefeuillehouder. Om te beginnen met een kop van een krantenartikel die ik wilde delen met jullie. En dat is: warmte onbetaalbaar door nieuwe wet. Ik heb me laten vertellen en een stukje ook gelezen dat minister Wiebes, die in de zomer een nieuw wetsvoorstel heeft gedaan, de warmtewet. En dat heeft ook betrekking op, nou ja, het warmtenet en het gebruik daarvan. Want aannemelijk is, althans volgens dat krantenartikel, dat onze inwoners, althans inwoners die daar gebruik van maken, vele malen duurder uit zijn dan dat vooralsnog de kosten op dit moment. Dat brengt ons bij de vraag: wie gaat dit allemaal betalen? Want dat is natuurlijk een vraag die ik denk iedereen wel bezighoudt. We lezen ook dat de gemeente als een soort initiatief een eerste zet om bewoners en ondernemers te motiveren een bepaald bedrag heeft gereserveerd. Maar dat is dan met name een stukje organisatorisch. Maar ja, als we het hebben over verduurzamen van woningen dan hebben we het over meerdere tienduizenden euro's. En ja, we leven nu natuurlijk in spannende tijden. We weten ook niet hoe dat zich zal vertalen straks economisch gezien. Dus het is een behoorlijke ambitie, dat mag ook, dat hebben wij ook als kader meegegeven aan de portefeuillehouder en aan de regio. Maar de vraag blijft toch wel: wat gaan onze inwoners daarvan merken vanuit financieel opzicht? Ik zou dat toch wel wat beter in beeld willen hebben. En waarom ook? Omdat namelijk het uitgangspunt bij het klimaatakkoord is ook de woonlasten neutraliteit. In hoeverre kunnen we er voor zorgen dat die woonlasten neutraliteit is geborgd? Als we het hebben over 2023, als de RES dan twee jaar verder is, hebben wij dat dan kunnen waarborgen? Ik zou dat graag wel willen meegeven aan de portefeuillehouder. Voorzitter, vervolgens, er was zo juist een discussie over windmolens en het college wat een bepaalde keuze heeft gemaakt over het aantal windmolens. Vanuit Beter voor Dordt kunnen we in ieder geval wel zeggen: het gaat bij ons om met name de elektriciteit, wat je daarmee opwekt. En belangrijk daarbij is, de kanttekening die wij willen plaatsen is of je dat nou hier doet, op ons eiland, of in de regio of elders. Je kan ook slim participeren door te zeggen: wij hebben door onze participatie ervoor kunnen zorgen dat we dat aantal joules, dat hebben we kunnen bereiken. Dus het hoeft wat ons betreft wederom niet op ons eiland per se, in de regio per se. Als het in de regio zou moeten, als die keuze wordt gemaakt, graag in goed overleg met de regio. Maar denk na ook over participeren in de regio.

De voorzitter: Mevrouw Klein-Hendriks.

Mevrouw Klein-Hendriks: Voorzitter, ik heb toch een vraag aan de heer Gündogdu. Het gaat volgens de heer Gündogdu over wat er wordt opgewekt en dat kan ook elders. Nu vroeg ik me af of deze uitspraak alleen betrekking heeft op windturbines, omdat de heer Gündogdu daar zijn zin mee begon. Of dat het ook te maken heeft met überhaupt ook zelfs de zonneweides of de zonnepanelen in het landschap. Dus wilt u in plaats van windturbines op het eiland van Dordrecht participeren in windturbines elders? En geldt dat ook voor zonnepanelen?

De voorzitter: Meneer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Bedankt, mooie vraag. Kijk, met deze RES stellen wij als de regio wat wij willen gaan doen. hoe wij onze bijdrage gaan leveren aan het klimaatakkoord. Dus het is onze opgave. Maar daar tegenover staat ook, we moeten onze beperkingen kennen. En daarnaast wat ook heel mooi is beschreven in dit stuk, het hoogst haalbare maatschappelijke opbrengst. En dan zou het zomaar kunnen dat je dus ook met slim te organiseren of te participeren ook kunt kiezen om juist elders te participeren en niet alleen maar je beperken tot je eigen grondgebied. Het gaat er om juist dat je een bepaalde opbrengst behaald vanuit de regio. En dat zou vanuit ons dus ook kunnen zijn dat je participeert in een project elders. Dus niet beperken op dit gebied.

De voorzitter: Meneer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Bedoelt de heer Gündogdu daarmee ook buiten de regio?

De heer Gündogdu: Dat zou kunnen. Voorzitter, bedankt, dat zou kunnen. Want we hebben het vaak genoeg ook gehad over windmolens bijvoorbeeld op Noordzee, dat is vaak met elkaar bediscussieerd. Waarom zouden wij daar niet in kunnen participeren als het netwerk er al ligt, de kennis en knowhow er al ligt en misschien ook zelfs zeg maar de hoogst haalbare maatschappelijke opbrengst ook daar ligt. Dus dat zou echt geen beperking wat ons betreft moeten zijn.

De heer Van der Meer: Voorzitter, mag ik daar nog even op reageren?

De voorzitter: De heer Van der Meer. Laatste keer.

De heer Van der Meer: Oké. Er is in het nationale energieakkoord een doelstelling voor de opwekking op land en een opwekking op zee vastgelegd. Het gaat nu om de opwekking op land. En hoe die verdeeld wordt over de regio's. Mijn vraag aan u zou zijn of het feit dat wij in een relatief dicht bebouwde regio zitten, reden is voor u om te zeggen: dan moet die opwekking maar buiten de regio plaatsvinden. Of zegt u, omdat het een dichtbebouwde regio is, kunnen zij misschien juist relatief wel wat meer doen om het landelijk gebied zo veel mogelijk open te houden. Dat is een interessante afweging en ik ben benieuwd hoe u daarin staat.

De heer Gündogdu: Mooie vraag. Dank u wel, voorzitter. We leven in een inderdaad heel druk gebied. Kijk alleen maar naar zeg maar onze verkeersassen, tot onze ligging ten opzichte van Rijnmond. En in dat kader zouden wij ook zeggen: kijk of je juist ook

slimmer kunt acteren. Het is natuurlijk een regionale opgave, daar zijn we ons van bewust. Wat wij als regio willen bijdragen aan het klimaatakkoord. Maar die hoeft het wiel niet continu zelf uit te vinden. Om een voorbeeld te geven, en dat heeft u ook allemaal kunnen lezen, 16 windturbines leveren een peta joule aan elektriciteit op. 16 windturbines. En als we het hebben over die maatschappelijke impact en haalbaarheid. Ja, waar kunnen wij 16 windturbines op ons eiland? Überhaupt los van het feit of we dat willen of niet, maar waar zouden we dat kwijt willen? Meneer Verbakel heeft aangegeven: langs de A16 zou daar mogelijk plek zijn. Maar dat zijn onze wensen.

De voorzitter: Interruptie meneer Jansen.

De heer Jansen: Nou, meneer Gündogdu heeft de vraag zelf al beantwoord. Hij vraagt: waar kunnen die komen? En vervolgens geeft die dat keurig netjes aan: langs de A16. Dat lijkt mij een ideale plaats. Dus ja, ik vraag eigenlijk aan meneer Gündogdu: waarom dan niet? Waarom moet het per se buiten het eiland van Dordrecht, als we daar zo'n ideale plek ervoor hebben.

De heer Gündogdu: Nou ja, meneer Jansen, we hebben het ook over de hoogst haalbare maatschappelijke impact. Vanuit Beter voor Dordt hebben we in ieder geval in ons verkiezingsprogramma twee jaar geleden heel duidelijk gezegd wat het maximaal aantal windturbines op ons eiland zou moeten zijn. En volgens mij hebben er heel veel mensen op ons gestemd. Dus ik zou zeggen: dat is ook een maatschappelijke impact.

De heer Jansen: Kunt u ook een uitsplitsing maken van hoeveel van die mensen op u gestemd hebben omdat u voor maximaal vijf windmolens koos? Of hebben mensen op u gestemd omdat u andere populairdere ...

De voorzitter: Zou u het wel via de voorzitter willen doen, alstublieft.

De heer Jansen: Voorzitter, zou ik een vraag aan Beter voor Dordt of die ook een uitsplitsing heeft voor mij om welke reden mensen gedwaald zijn naar Beter voor Dordt. Of dat is vanwege de vijf windmolens of vanwege een andere populaire stelling in het verkiezingsprogramma.

De voorzitter: De vraag is helder. Maar zullen we het daar op een ander moment over hebben? Het leidt zo af van de discussie.

De heer Gündogdu: Ik zal het ook netjes beantwoorden, voorzitter. Wij hebben denk ik wat meer overtuigende punten naar voren gebracht dan de Partij van de Arbeid, voorzitter.

De voorzitter: Zo is het genoeg, heren. Nu over tot de orde van de dag. We zijn aan het discussiëren over de energiestrategie. Daar wil ik het bij houden.

De heer Gündogdu: Juist, laten we het daar bij houden. Voorzitter, vervolgens toch een belangrijk aandachtspunt in de rol van HVC in deze. Wij dichten HVC een enorm grote rol. En nou ja, dat is ook gezien de positie van HVC in deze stad en in de regio natuurlijk

niet ondenkbaar. Maar de toekomst van HVC en als we het hebben over aqua thermie en als we het hebben over geothermie, maar ook de huidige business van HVC. Nou, daar gaat behoorlijk wat veranderen. En wij zijn dus oprecht benieuwd of daar met de nieuwe business waar wij nog meer van afhankelijk zullen zijn, of daar wel een financiële autoriteit is die daar toezicht op behoud. Buiten hetgeen wat nu is georganiseerd. Dus dat is even een vraag aan de portefeuillehouder. Vervolgens, voorzitter, wij hebben gelukkig een prachtig mooie binnenstad waar we vaak met elkaar hebben gesproken over de energietransitie in de binnenstad. We zijn benieuwd, vanwege zeg maar juist die historische karakter van onze binnenstad, of er niet Europese subsidies zijn, dan wel landelijke subsidies, om daar bijvoorbeeld wat sneller meer aan de slag te gaan dan nu uit deze stukken blijft. Dus dat is wel even een vraag die we ook hier willen neerleggen. En daarnaast ook, we hebben het zojuist ook even gehad over de gemeentelijke panden, zou de gemeente niet zo'n voorbeeld moeten nemen en laten zien dat ze serieus is met de aanpak en de energie neutraliteit van gemeentelijke panden en daarmee vaart maken. Dit was even mijn eerste termijn, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u zeer. Zijn er nog meer die het woord willen voeren hierover? Nou, meneer Chapel, we hebben u nog helemaal niet gehoord.

De heer Chapel: Dank u, voorzitter. Ja, insprekers bedankt. Goed dat we als Dordrecht een samenwerking hebben gevonden met de regio. Dat is toch wel een zeer belangrijk onderwerp voor de komende 30 tot 50 jaar, misschien wel langer. Fijn dat ook de bewoners eindelijk mogen inspreken over dit belangrijke onderwerp. Als je kijkt naar: oké, vinden wij als CDA dat er voldoende richting regionaal in staat die we vervolgens lokaal kunnen uitwerken. En dan vragen we ons ook nog af: wat betekent het nu voor Dordrecht en de Dordtenaren? Het CDA wilt daar het volgende over kwijt. Aandacht voor energiebesparing en verduurzaming van woningen is in de ogen van het CDA te weinig belicht. Ook als het gaat om welke initiërende rol de gemeente daarbij dient te vervullen. Kijkend naar het geheel, wil het CDA dat de wethouder bij Dordtse wijken aan gaat geven wat de beste warmteoplossing is. Op basis van duurzaamheid en isolatie potentieel. En daarbij ook rekening houdt met redelijkheid van kosten. Het is ook wat bewoners gewoon zich afvragen. Kortom, we willen meer aandacht voor energiebesparende maatregelen. En als je kijkt naar de verdere energieopslag of bronnen, zoals geothermie, aqua thermie of waterstof, of welke andere vorm dan ook, dan missen we eigenlijk het verhaal van: hé, waar kijken we nu echt naar? Want er wordt wel een voorkeurslijst gepresenteerd, maar het is eigenlijk niet helder in welke mate in deze regio, lokaal dus in Dordrecht, duurzame energie we uiteindelijk gaan opwekken. En in welke mate dat dat dan ook kan passen. Want dat zou ook nog een keer kunnen. Dus dan zal je er misschien aan moeten denken om duurzame energie te moeten gaan inkopen. Bijvoorbeeld wind uit zee, dat hoorde ik net ook al bij Beter voor Dordt. Andere landen, zoals Duitsland of Scandinavië, waar wel veel ruimte is. We lezen eigenlijk niks terug nog over deze onderwerpen, waarbij wel natuurlijk zonnepanelen en het warmtenet wordt benoemd. Maar onze vraag is dan: zijn deze verschillende mogelijkheden onderzocht? En waarom niet? En zo ja, welke afwegingen zijn hier dan in gemaakt? Onze strategie kan ook zijn dat we gewoon niets doen op het eiland en dat we alles inkopen. Is daar ook naar gekeken, is dat al eens overwogen? Dus ja, allemaal

vragen die leiden naar een doel en dat is de hoogst haalbare maatschappelijke opbrengst te halen. En dat zijn onze vragen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Bosuguy.

De heer Bosuguy: Dank, voorzitter. Voorzitter, D66 heeft kennis genomen van de concept RES. In de concept RES is naast duurzame opwekking van elektriciteit ingezet op het warmtenet. Andere alternatieven zoals zonthermie, geothermie, zijn niet onderzocht en dat missen we. We hadden die alternatieven en de business cases wel onderzocht willen zien in het rapport om een goed beeld te krijgen in technische en economische haalbaarheid. We willen dan ook van de wethouder weten of dit voor RES 1.0 alsnog mogelijk is. Verder lezen we in het concept RES dat het warmtenet nu 50% duurzaam is en in 2030 80%. We begrijpen niet waarom nu, en zeker in 2030, niet 100% duurzaam is. Dat willen we van de wethouder weten. Als laatste, voorzitter, hoe ziet het traject er uit na RES 1.0? want dat missen we ook nog uit het stuk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik dan het woord geven? Meneer Noldus.

De heer Noldus: Voorzitter, dank u wel. Onze reactie aan de hand van een aantal lijnen. Allereerst is het positief dat we opschrijven en doorzetten wat we toch al deden. Vraag daarbij is wel waarom kleinschalige opwekking niet meetelt in ons bod. Hier wordt juist het draagvlak en commitment voor deze sociale transitie opgebouwd. En ook landelijke regelingen zoals de saldering regeling dragen bij aan de realisatie en draagvlak. Kunnen we hier nog iets over toevoegen in de RES? Verder wordt er nu ook gekeken naar grote zonprojecten in buitengebieden. En als we dan toch grote gebieden gebruiken voor zonneweides, laten we dan niet vergeten te kijken naar of er onder deze zonneweides ook nog woningen neergezet kunnen worden, zodat we het weer hebben over zon op dak. En over draagvlak gesproken, we hebben het hier ook over een woonlastenneutraliteit, voor ons een belangrijk uitgangspunt. Hier voorzien we frictie. Ook in de recente berichten die vanuit het PBL kwamen die gaven aan dat de woonlastenneutraliteit onder druk komt te staan. Hierbij horen voor de VVD dan ook de investeringen die we doen in bijvoorbeeld Stedin, om het energienet klaar te maken voor de toekomst. En de vijf miljoen dividend die we hiervoor dit jaar al missen. Kunnen deze en soortgelijke kosten door de wethouder inzichtelijk gemaakt worden? De gemeente kijkt hiervoor immers naar het Rijk, zo lezen wij in de concept RES. Verder zijn wij het eens met het weren van extra windmolens op ons eiland. Maar waarom zijn die gebieden ingetekend langs de A16, om vervolgens te melden dat er geen draagvlak is? Terwijl dit verderop toch opgenomen lijkt als ambitie en tevens benoemd als gebiedsverkenning. Is het college nu al aan het schuiven en laat het coalitieakkoord los? We hebben sterk onze twijfels over het van gas los, 12 duizend woningen via het warmtenet in 2030. Kan de wethouder bevestigen dat dit inclusief nieuwbouw is die zonder gas wordt gebouwd en inclusief de woningen die op dit moment al zijn aangesloten op het warmtenet. Ook benadrukken we graag nogmaals dat we graag terugzien dat het warmtenet open wordt gesteld voor andere aanbieders van warmte, zodat er marktwerking kan ontstaan om de prijs te drukken. Ziet de wethouder hier mogelijkheden voor? En waarom zetten we niet in op het hergebruik van bestaande gasleidingen, zoals in de transitievisie warmte nog wel als optie is benoemd. Wanneer in

het proces van het afgelopen halfjaar tot een jaar is dit losgelaten? Tot slot, voorzitter, we sluiten diverse innovaties en technieken uit door het proces wat nu wordt gekozen. Door alles decentraal neer te leggen missen we centrale regie, slagkracht, maar ook financiering op schaal. Een grote overkoepelende rol van de centrale overheid, in plaats van enkel decentrale opwekking. Wij zouden graag terugzien dat we een deel van de opgave terugleggen naar het Rijk om landelijk op te pakken in grote projecten, waaronder het realiseren van grote centrales of bijvoorbeeld wind op zee. We horen graag hoe andere fracties dit zien. We hebben net al een aantal fracties hierover gehoord. En om het nog even in perspectief te plaatsen: wind op zee moet in 2030 voor 49 tera watt uur opleveren, met zicht op rendement. Terwijl 30 RES regio's zich gezamenlijk moeten dichtplannen voor 35 tera watt uur totaal. Voor de Drechtsteden gaat het om 0,2 tera watt uur, om het maar even in perspectief te zetten. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Noldus. Meneer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ja, voorzitter, ik stak nog even mijn arm op, omdat ik mij in grote lijnen kan aansluiten bij de woorden van de heer Noldus. Daar waar het gaat om heel veel aandacht te besteden met name aan de centrale regie en dat wat de nationale overheid doet, als het over dit onderwerp gaat. Want daar zit precies het knelpunt wat Gewoon Dordt eigenlijk de voorgaande keren ook al steeds heeft benadrukt, dat wij vinden dat we door onvoldoende regie bij de Rijksoverheid wel heel veel in regio's terecht komt. En de uitgangspunten die in deze notitie staan en wat we belangrijk vinden, dat vinden wij ook wel belangrijk als Gewoon Dordt. Alleen ik denk dat we daar heel sterk een landelijke regie op nodig hebben, die mist echt in het nationale beleid. En daar heb je dus ook regionaal last van. Dus dat knelpunten vinden we heel belangrijk, fijn dat de heer Noldus dat ook al aangaf. Dus dat onderschrijven we zeker. Verder letten wij heel sterk op ...

De voorzitter: Interruptie, meneer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank, voorzitter. Ik begrijp heel goed de opmerking over de landelijke regie. Ook in onze ogen zou het zo kunnen zijn dat het feit dat het allemaal gedecentraliseerd is naar de regio heel goed tot landelijke suboptimale oplossingen zou kunnen leiden. Het probleem is alleen dat dat nu de strategie is. En de vraag doet zich dus voor hoe wij daar als regio op reageren, of dat een reden zou moeten zijn om achterover te leunen en wachten op landelijke regie. Of dat we toch onze verantwoordelijkheid moeten nemen om de energietransitie geen vertraging op te laten lopen. Hoe kijkt u daar tegenaan?

De heer Kleinpaste: Nou, voorzitter, op een aantal manieren. Gelukkig kunnen alle burgers in dit land in maart 2021 hun eigen verantwoordelijkheid nemen en kiezen voor een nationale invulling van de politiek waar misschien wat meer verantwoordelijkheid wordt genomen. Dat is een. Het andere is dat je natuurlijk in de regio wel een aantal dingen moet doen. Een deel daarvan is voortdurend blijven aandringen via alle mogelijke kanalen dat die landelijke regie wel degelijk ontbreekt en dat het niet alleen suboptimaal is, maar gewoon een manier van over de schutting gooien is geweest. Dus

die weerstand blijven wij voelen bij hoe dit is georganiseerd. En ik gaf erbij aan dat wij de vijf dingen die in deze notitie staan zelf ook heel belangrijk vinden. Dus natuurlijk moet je daar op regionaal niveau proberen zo optimaal mogelijk mee om te gaan. En dan heb ik bij een aantal deelkeuzes, net als andere partijen, best wel vragen. En ik was net bezig om mijn zin te gaan uitspreken dat een aspect er voor ons bovenuit springt, namelijk de betaalbaarheid voor iedereen. Daar hebben we altijd op aangedrongen, daar blijven we op aandringen. En ik zie op geen enkele manier gerealiseerd dat woonlasten en de complete opbouw van je woonlasten ook maar in de buurt komt van een vorm van neutraliteit of toekomstige betaalbaarheid. Want de huren stijgen de pan uit, de huizen worden allemaal duurder. En ook de energielasten en andere dingen zullen enorm veel duurder worden. Dus laten we vooral ook mensen niet het rad voor de ogen draaien door te zeggen dat die kostenneutraliteit van wonen op termijn gegarandeerd kan zijn. Want dat is een onbegonnen werk. Dus ik heb wel wat op- en aanmerkingen bij dat wat je als overheden met elkaar tussen die verschillende overheden kunt afspreken om tot een betere strategie te komen dan een strategie waarbij iedere regio haar stinkende best doet om die bijdrage te leveren. Ik zou bijna zeggen: dan kom je op het verhaal van de eerste inspreker van deze avond terecht, dat we noch de kip en noch het ei willen in dit geval.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Van der Meer, sorry dat ik u daarnet verkeerd begreep. Ik dacht dat u de volgende spreker wilde zijn. Maar u wilde interrumpen. Maar dat had ik even niet door.

De heer Van der Meer: Geeft niet. Nu wil ik graag spreken als het mag.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. De energiestrategie van de Drechtsteden die in 2017 in grote lijnen uiteen is gezet, is een eerste aanzet. En daar is nog van alles vaag en moet onderzocht worden. Maar die had wel een integraal karakter in de zin van dat het daar niet alleen over duurzame opwekking ging en over huizen van het gas af halen, zoals dit concept. Maar ook ging over besparen, ook ging over het realiseren wat verschillende mensen nou genoemd hebben van maatschappelijke effecten en werkgelegenheid. En ook over duurzame mobiliteit. Het feit dat die dingen nu ontbreken betekent dat je eigenlijk niet een goed beeld hebt of dit nou voldoende robuust is om dat doel van energieneutraal in 2050 te realiseren. Insprekers hebben ook twijfel over het realiseren van de gebouwde omgeving, in 2035 energieneutraal wezen. Daar zijn wel redenen voor om daar aan te twijfelen. Maar op andere punten is het gewoon niet helemaal duidelijk. Dus een van mijn punten van kritiek is eigenlijk dat die integraliteit niet wordt gehandhaafd. En ik zou dus graag zien dat wij als raad ook duidelijk onderstrepen dat die energiebesparing en duurzame mobiliteit ook gewoon in de RES thuis horen. Dan over de hoogte van het bod, daar is al een hele hoop over gezegd, onder andere in discussie tussen de heer Gündogdu en mij. Wij denken op zichzelf dat je wel heel goed kunt nadenken over of je juist als stedelijk gebied niet wat extra verantwoordelijkheid moet nemen voor zover dat nodig is, voor wind en zonne-energie, omdat je daarmee de meer landelijke regio's in het land zou kunnen ontlasten. En als je er zo naar kijkt, dan is wat de Drechtsteden doet aan de magere kant. En dat geldt

natuurlijk zeker voor het warmteaanbod. Als je kijkt naar de verhouding van het aantal huizen wat we hier hebben en het landelijk aantal huizen, dan zitten we met het bod wat we nu doen zwaar onder het landelijk gemiddelde. Dat over de hoogte van het bod. Dat zou ik met name wat betreft warmte graag aangescherpt willen zien. En daarbij zou het aantal inwoners in verhouding tot het totale aantal inwoners in Nederland een goede maatstaf zijn. Wat warmte betreft, dat is mijn derde opmerking, wordt heel sterk op het warmtenet ingezet. Verschillende anderen hebben al vragen daarbij gesteld van: hoe duurzaam is dat warmtenet eigenlijk? En wanneer kan het voor welk percentage echt duurzame energie zijn? Dat wil zeggen: fossiel vrij opgewekte warmte. Daar is een open vraag bij. Maar daarnaast is het ook duidelijk dat het warmtenet lang niet voor alle huizen een oplossing kan zijn. En bovendien is het warmtenet ook een oplossing die wel tot warmte leidt, maar niet bijvoorbeeld gebruikt kan worden voor verkoeling, wat we ook in toenemende mate nodig zullen hebben. Met warmtepompen kan dat bijvoorbeeld wel. Ook hier is wel isolatie, zowel voor verkoeling als voor verwarming, een belangrijk aandachtspunt. Mijn vierde punt gaat om de realisatie van het geheel. Daar zijn ook al verschillende opmerkingen over gemaakt. Er zijn wel zoekgebieden aangewezen voor wind en zon of combinaties daarvan. Maar met betrekking tot wind wordt er inderdaad met zoveel woorden bij gezegd: daar is geen draagvlak voor. De vraag zou dus zijn: welke strategie gaan we uitzetten om daar meer draagvlak voor te krijgen? Of: welke strategie gaan we uitzetten om meer alternatieven voor wind te ontwikkelen? Een van beide zullen we moeten doen. Wat die realiseerbaarheid betreft, behalve de vraag van hoe worden burgers echt gestimuleerd om wat te doen, is met name ook de financiering natuurlijk. Daar is ook al veel over gezegd. Wat er nu in Dordrecht bijvoorbeeld beschikbaar is voor de ondersteuning van mensen met een klein inkomen, dat is een fractie van wat nodig is. Ik heb al een keer voor gerekend op basis van getallen die de wethouder zelf heeft aangeleverd. Dat voor die 1 miljoen die er nu is, in feite een vraag van 65 miljoen staat. Dat is een fors verschil. Nou, dan zal misschien niet alles nodig zijn, maar het is toch een orde van grootteverschil. Dus de vraag is ook daar, zowel aan de gemeente als aan de regio, van: hoe gaan we dat echt financierbaar maken? Want anders is het luchtfietserij wat we allemaal aan het bedenken zijn, want het zal voor een groot deel door de eigenaren moeten worden gedaan. Tenslotte, laatste opmerking. Is de relatie met het initiatiefvoorstel, wat onze raad in oktober heeft aangenomen, waar om een concreet tijdpad en verdere aspecten van de energietransitie van specifiek Dordt gevraagd. Nu is daarbij afgesproken dat dat tijdpad in het kader van de RES gestalte zou krijgen. Ik begrijp uit de antwoorden op de vragen die wij gesteld hebben dat dat in de RES 1.0 gaat gebeuren. Ik ben natuurlijk een beetje ongeduldig, want de tijd dringt. 2030 is nog maar 10 jaar verder. Dus ik hoop dat die RES 1.0 met dat concrete tijdpad heel snel op tafel ligt. Daarnaast, en daar ben ik heel blij mee, is er een dashboard aangekondigd waarop we binnenkort kunnen zien wat we daadwerkelijk aan CO2 reductie realiseren met de maatregelen die we nemen. Ik zou graag van de wethouder willen weten wanneer dat dashboard verwacht kan worden. En afhankelijk van het antwoord daarop zal ik wel of niet op een gegeven moment een agenderingsvoorstel hier doen om te kijken wat de stand van zaken is met betrekking tot het initiatiefvoorstel wat wij in Dordrecht hebben aangenomen. Dank u wel.

De voorzitter: Ik wilde net zeggen: kunt u afronden. Maar dat hoeft niet meer. U wilde, oh, u was nog helemaal niet geweest. Meneer Jansen, gaat uw gang.

De heer Jansen: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Nee, ik zat rustig af te wachten. En het voordeel daarvan is ... Mevrouw Klein moet ook nog. Het voordeel van rustig afwachten is dat het meeste al gezegd is. Ik kan me voor een groot deel vinden in het verhaal van de heer Van der Meer. Waarbij ik wel nogmaals wil benadrukken, waar ik een vraag heb aan de wethouder erbij. Er had wat mij betreft nog meer aandacht mogen zijn aan wat de gemeente kan doen voor de inwoners die het financieel wat moeilijker hebben. Om vooral de mensen die minder financiële ruimte hebben hierbij bij te staan, bij het verduurzamen van hun woningen. Daar mag wat mij betreft echt nog wel wat meer aandacht voor zijn. En ik las tot mijn grote vreugde inderdaad in de RES, de heer Noldus gaf het ook al aan, dat wind en zon langs de A16 zijn ingetekend. En dat ook de opbrengsten daarvan in de RES al zijn meegenomen. Nou, dat vind ik heel gunstig. Betekent dit inderdaad dat u dat vervelende zinnetje uit het coalitieakkoord dan inmiddels toch maar heeft laten vallen. Of rekent u hier in de RES iets in waarvan u nu al weet dat het niet gaat gebeuren, omdat u dat zelf tegenhoudt. Dat zijn eigenlijk de toevoegingen die ik nog heb op het verhaal van de heer Van der Meer. En voor de rest wou ik daarmee afsluiten, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Daar ben ik u zeer dankbaar voor. Mevrouw Klein-Hendriks, gaat uw gang.

Mevrouw Klein-Hendriks: Dank u wel, voorzitter. Volgens de ChristenUnie/SGP past energieneutraliteit bij een duurzame toekomst. Als ik de vragen in het raadsvoorstel of in ieder geval in de begeleidende woorden langsloop, dan zouden we eerst moeten ingaan op bod energie, bod warmte, leidende principe en afwegingskader en vervolgstappen. Kort, bod energie op de korte termijn wil men nog eens 20 hectare inzetten op zon in de restruimte op het eiland van Dordrecht. 40 hectare, ofwel 40 voetbalvelden. Dat betekent dus dat je op sporen en op wegbermen, voormalige stortplaatsen, braakliggende terreinen et cetera, dat je daar gewoon nog zonnepanelen wenst. Dat is binnen de bebouwde kom op het eiland van Dordrecht gewoon niet realistisch. En buiten de bebouwde kom is dat wat ons betreft onwenselijk. Het tweede punt is het bod warmte. Hoe krijgen we nu meer concurrentie, de vragen zijn op een andere manier al voorbij gekomen, maar hoe krijgen we nu meer in concurrentie in de prijsbepaling van het warmtenet? De inspreker, de heer Verbakel, gaf aan dat je ook zou kunnen denken aan kleinschalige netten of lokale warmtenetten. Ik ben benieuwd of de wethouder daar toch nog op zou kunnen reageren. Als wij meer leveranciers van restwarmte zouden kunnen toelaten of geothermie, is dat dan niet ook een gunstige ontwikkeling op de prijs? Het derde, het leidend principe en het afwegingskader. Ik heb het links en rechts al vaker gehoord vanavond, maar besparing hoort echt een leidend principe te worden in onder andere ook strakjes de omgevingsvisie en het programma onder de omgevingsvisie. We zetten onverminderd in op, zoals het nu is geformuleerd in de RES is echt onvoldoende. Het hoort een leidend principe te worden. Vervolgstappen. Graag zouden wij zien dat de wethouder toezegt dat er in een omgevingsvisie een duidelijk en concreter afwegingskader wordt aangenomen, waarbij zon in het landschap

een no go is en restruimtes binnen de bebouwde kom een not now. En restruimtes buiten de bebouwde kom een no go. Eerst alle daken heroverwegen voor windenergie, en dan kijken we verder voor restruimte binnen de bebouwde kom. Wat dat betreft is het ook een vraag aan de wethouder, zoals ik daarstraks begreep van de heer Verbakel, dat we kennelijk nu ons rijk rekenen met zo op daken in Dordt-West. Terwijl daar nu informatie over schijnt te zijn dat de bedrijven niet mee willen doen. Dus ik zou ook graag de reactie van de wethouder daar op willen vernemen. En het andere vraag ik me af, ik heb dat al eerder genoemd in commissieverband, is: zouden we niet in Dordrecht een functionele verplichting kunnen opnemen in onze bestemmingsplannen? Namelijk dat als je bebouwing daar neerzet, dat je daar ook de functie zonne-energie opwekken aan toe moet voegen. En dat dan als verplichting daar minimaal verplichting opneemt. En nog een derde punt. We hebben het regelmatig over geluidsschermen hier. Volgens mij zijn er nog weinig geluidsschermen op het eiland van Dordrecht waar zonnepanelen op zitten. Het lijkt mij toch ook een van de dingen rondom de werkzaamheden die nu aan de wegen plaatsvinden, wordt er ook veel met kabels en leidingen gedaan. Kunnen we niet ook rekening houden dan met geluidsschermen of met zonnepanelen op geluidsschermen? Dank u wel.

De voorzitter: Meneer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Voorzitter, mag ik nog een vraag aan mevrouw Klein-Hendriks stellen. Begrijp ik uit het hele betoog dat zij, als het gaat om wat grootschalige duurzame energieopwekking, de voorkeur geeft aan wind boven zon? Want daar komt het betoog eigenlijk op neer. Als ik het goed heb beluisterd.

Mevrouw Klein-Hendriks: Voorzitter, als ik gewoon goed naar de RES kijk, dan is er nogal een opgave voor zonnepanelen in nu nog open landschap. En ik denk dat de Dordtenaren heel veel baat hebben, dat hebben we ook gemerkt, we zijn de afgelopen periode er nog vaker op uit gegaan, in de polders en in het buitengebied. En dat we er echt alles aan moeten doen om die schaarse groene ruimte op het eiland van Dordrecht te behouden.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Van der Meer: Het antwoord is dus ja.

De voorzitter: Goed. Dit gezegd hebbende allemaal gaan we over naar de wethouder voor de antwoorden. Het zou fijn zijn als u dat in een minuut of 10 zou kunnen doen. want we hebben daarna nog het een en ander. En het zou fijn zijn als we om 11 uur ongeveer klaar konden zijn. Dat zou wel erg prettig zijn.

De heer Van der Linden: U kent me, voorzitter, dat gaat makkelijk lukken.

De voorzitter: Daarom zeg ik het ook.

De heer Van der Linden: Nou, toch denk ik wel dat dit moet lukken. Kijk, het doel van de discussie hier is niet om u tot een conclusie te dwingen, waarbij de raad van Dordt

uitspreekt: er moet in de RES veel meer aan besparing worden gedaan. Of: er moet in de RES niet veel meer aan besparing worden gedaan. Het doel is om dit op te halen en dit mee te geven in de opwerking naar een RES 1.0. Dus alle gemaakte opmerkingen, ook de opmerkingen die maar een keer zijn gemaakt door een fractie die heel klein is, worden meegenomen. Dus het is niet een soort raadsuitspraak nodig waarbij dingen worden weggelaten of nog zwaarder aangescherpt. Dus in die zin zeg ik toe dat alles wat gezegd is aan de orde komt. Of na discussie niet zal worden verwerkt, maar daar gaat u volgend jaar zelf over. Want RES 1.0 wordt in zijn geheel als document ter besluitvorming voorgelegd aan de lokale raden. Dat wordt best een ingewikkelde tour. Want nu of deze week of vorige week is op nog een stuk of zes raadstafels gesproken over de RES. En daar zijn dezelfde onderwerpen aan de orde gekomen. Maar natuurlijk de een wilt wat meer van dit en de ander wat minder van dat, enzovoort. Dus dat wordt zorgvuldig kijken. Dus wij hebben de verslagen van deze avonden ook echt wel nodig. Een tweede opmerking. Een aantal van u gaat heel concreet in op de Dordtse situatie. Daar gaat de RES natuurlijk niet in. De RES heeft een beperktere scope dan de eerste RES dat had. Wij hebben drie jaar geleden als een van de 6-7 pilot regio's gewerkt aan een RES. Nou, onze RES was toen heel compleet, de heer Van der Meer gaf het al aan. Die ging in op heel veel elementen die nu wat minder aan de orde komen. Dat was ook meer open einde. We wisten toen minder. En het was natuurlijk de eerste keer dat we zo'n stuk maakten. Eigenlijk is de opdracht voor de RES van nu is: geef aan hoe je in 2030 49% CO2 reductie voor elkaar krijgt. En kijk dan vooral naar de opwek. Dus daarom is er minder aandacht voor energiebesparing. Het staat er wel in maar niet veel. Daarom is er ook minder aandacht voor betaalbaarheid, want daar gaat de RES niet zo zeer over. Daarom zijn er een heleboel dingen als mobiliteit niet of nauwelijks aangeraakt. Dus die zien we niet automatisch terugkomen. Want de opdracht voor de RES als gevolg van het klimaatakkoord is: omschrijf hoe je in 2030 tot 49% CO2 reductie komt als gevolg van duurzame opwekking. Er zit nog wat omheen, maar dat is even de hoofdlijn.

De voorzitter: Meneer Van der Meer.

De heer Van der Linden: Dit gaat niet van mijn spreektijd af, hè. Want ik had maar 10 minuten.

De voorzitter: Daarom moet meneer Van der Meer het ook heel kort.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel, voorzitter. De wethouder zegt een aantal dingen waar de RES niet over gaat. Maar de regionale energiestrategie die we in 2017 hebben uitgezet gaat daar wel over. En de vraag is dus wel gerechtvaardigd: wat gebeurt er met die andere componenten van de strategie op dit moment en in de komende tijd? Want dat is wel van belang om uiteindelijk tot een beoordeling van deze RES te kunnen komen.

De voorzitter: Raken we die elementen kwijt, wethouder?

De heer Van der Linden: Dat vind ik een hele goede vraag. In de zin dat we hebben lokaal een duurzaamheid energiebeleid vastgesteld dat meer omvat dan puur: wat gaan

wij opwekken op duurzame wijze? En dat beleid, dat is door de raad vastgesteld. Dat is ons opgaveplan voor deze periode. Daar houden we elkaar aan. U weet dat er ook nog een aantal dingen aankomen. Bijvoorbeeld als het gaat om verduurzaming van binnenstad vervoer, om wellicht nog andere onderwerpen. Daar gaan we gewoon mee door. Dat is wel een mooi bruggetje naar een andere vraag die gesteld is. Is deze RES opwek nou minder ambitieus dan de vorige? Want in Dordt zijn we toch al fijn bezig met het warmtenet, als voorbeeldgesprek. Nou, dat is zo. Op een aantal punten is Dordrecht al langer bezig en ook grootschaliger bezig dan veel van de collega gemeenten. En daarmee middel je iets uit. Kijk, de 9% ambitie op warmte, ja, wij zitten al bijna op 9%. Dus voor ons is dat niet zo spannend. Wij gaan ervoor zorgen dat wij eind van deze periode op 10% zitten. Dat is een beetje lastig rekenen soms, want je hebt met woning equivalenten te maken. En in 2030 zitten we nog veel hoger. En de nieuwe huizen komen sowieso niet op gas. Dus inderdaad, voor ons telt een ander soort ambitie. En die middel je weer uit met ambities van gemeentes die nog niet zo ver zijn. Ja, een aantal van u gaat in op concrete dingen, waar we zelf ook wel wat op doen en dat kan altijd meer of minder. Maar als het gaat om betaalbaarheid of als het gaat om de sociale kant van de hele energietransitie, daar hebben we al een aantal dingen op gedaan. Het hoort ook op deze tafel thuis en niet op de RES tafel. Het hoort op deze tafel thuis waar u vindt dat er meer moet gebeuren of dat het anders moet. Dat geldt ook voor wind, dat geldt ook voor dingen met mobiliteit. Daar gaan we nu eigenlijk allemaal niet heel concreet op in, maar daar beslist u zelf over. Ja, het is verleidelijk, ik heb drie pagina's met aandachtspunten opgeschreven. Die worden dus allemaal doorgegeven aan de mensen die met het RES proces verder gaan. Nog iets over het proces. Twee van u vroegen van: ja, hoe ziet het er nou precies uit? Dat zit niet in de stukken van nu, maar daar heb ik deze week een procesbeschrijving van gezien. We zijn natuurlijk ook een klein beetje afhankelijk van hoe het met corona gaat. Want eigenlijk vind ik wel dat het afgelopen proces, waar we echt ons best hebben gedaan om veel op te halen. Een aantal van u heb ik ook gezien bij raadsessies. Maar het publieksdeel is wat beperkter geweest dat we eigenlijk hadden gewild. Nou, daar moet het komende jaar echt wel mogelijkheden voor zijn om daar meer aan te doen. Ik zal even kijken wanneer we u kunnen informeren over de precieze tussenmomenten in het proces.

De voorzitter: Interruptie van meneer Jansen. Ik hoorde een komma.

De heer Jansen: De heer Van der Linden stipt zelf even het coronatijdperk aan. Verwachting is dat het coronatijdperk ook zijn weerslag zal hebben op de werkloosheidssituatie. Dat betekent dat we een groot kapitaal aan arbeidskrachten straks vrij op de markt rondloopt. Ziet de heer Van der Linden nog mogelijkheden om daar enige versnelling mee te bereiken en een soort win-win situatie mensen aan het werk te helpen bij de transitie. En ze daarmee weer te besparen op uitkeringen, dus tegelijkertijd een win-win eigenlijk.

De heer Van der Linden: Het is mooi dat de commissie fysiek meedenkt met de collega Heijkoop. Maar dat geeft niet. Daar is ook al eerder inspraak naar gevraagd en ik vind het zelf een heel goed idee. Zeker als je ziet dat sectoren die nu enorm achteruit gaan, niet alleen als gevolg van de crisis, sure, maar ook als gevolg van hele andere

marktsituaties. Nou, daarin kunnen best, die keuze maken mensen ook al, om dan onder andere in de techniek aan de slag te gaan en bijvoorbeeld in de installatietechniek enzovoort. Daar las ik van de week ook al een artikel over in de krant. Dus ik denk dat dat uitstekend mogelijk is. Even terug naar het RES proces. Ik zeg toe dat ik u daar zo spoedig mogelijk over informeer. Dan staan er ook momenten in waarop u op deelaspecten wordt geïnformeerd. En we werken dus toe naar besluitvorming over een jaar, waarbij u als lokale raden aan zet bent. Dat wordt spannend. Want de bedoeling is wel dat alle zeven raden een zelfde besluit nemen, namelijk wat een goede RES, die nemen we aan. Dan snappen we allemaal dat de ene raad net ietsje meer dit en de andere raad ietsje meer dat zou willen, maar daar moet wel een geluid uit komen. Dat is de bedoeling van de RES. Alleen al aan deze tafel blijkt dat er op bijna elk onderdeel wel verschillen van inzicht zijn. Nou, nogmaals, het heeft nu geen zin om op al die aspecten in te gaan. Maar bijvoorbeeld ten aanzien van wind, we hebben lokaal windbeleid vastgesteld. Met een coalitieakkoord, en dat is onze input geweest voor het RES proces. We hebben een aantal besluiten genomen over betaalbaarheid. We delen het inzicht dat dit allereerst een sociale opgave is en niet allereerst een technische opgave. Want techniek komt heus wel in orde in die 30 jaar. De sociale opgave en de betaalbaarheidsopgave vind ik eigenlijk veel essentiëler. Wij delen het inzicht dat besparen het goede begin is in deze transitie. Want energie die je niet nodig hebt, hoef je ook niet op te wekken. En we delen ook het inzicht dat we in een regio zijn die klein is in oppervlak, waar heel veel mensen wonen, waar ook heel veel hoge energievragen in industrie en andere bedrijvigheid zit. Ja, en dat heeft consequenties. Ofwel je spreekt toch heel hard uit: je wilt alle energievragen die je hebt in je beperkte regio oplossen. Of je constateert: dat gaat niet lukken. Dan moet je wat anders verzinnen. Er zijn meer regio's die daarin zitten, het kan best zijn dat er een soort verreken systematiek komt tussen grote regio's waar weinig mensen wonen en dichtbevolkte regio's enzovoort. Nou, een ander punt, en dan stop ik denk ik voorzitter, want dan ben ik aan mijn 10^e minuut bezig. Een aantal van u wijst op het gebrek aan landelijke regie, op een warmtewet die een aantal dingen gaat zeggen, ook bijvoorbeeld over concurrentie op warmtenetten. Over financiële middelen, u wijst ook op: kun je verrekenen wat je dan misschien als groene stroom elders inkoopt? Nou, in veel gevallen kan dat nu niet of kan dat nu maar een klein beetje. Ik deel het inzicht dat het ingewikkeld is om een RES te maken, waarbij je bij heel veel punten afhankelijk bent van landelijke subsidiestromen of wetgeving. Ik vind wel dat het heel erg fijn is dat we ook als regio's en als lokale overheden een fors deel van deze transitie zelf beet kunnen pakken. En het zit op het goede samenspel. Ik denk wel dat we op een aantal onderdelen meer landelijke regie nodig is. Dat ben ik met u eens. Ik beperk me tot deze reactie, waarbij ik dus nogmaals constateer dat alle gemaakte opmerkingen zullen worden meegenomen in het RES proces.

De voorzitter: Dank u wel. Dat is fantastisch op deze manier. Dat gaat goed, zo lopen we op tijd. Meneer Van der Meer, wilt u nog?

De heer Van der Meer: Ja, ik kan aanhaken bij de laatste zin van de wethouder. Alle opmerkingen worden meegenomen. Daar heb ik, dat is mooi, laat ik dat voorop stellen. Maar tegelijkertijd is dat een beetje onduidelijk wat daarmee gebeurt. Dus dat zou voor

mijn fractie, maar misschien ook wel voor anderen en daarom leg ik het hier even neer, aanleiding kunnen zijn om toch op een aantal punten een uitspraak te doen als raad, om duidelijk te maken waar de raad als zodanig in meerderheid aan hecht. Om daarmee toch duidelijker te maken en te voorkomen juist een situatie waarin we over een halfjaar allerlei raden hebben die allerlei verschillende beslissingen nemen.

De voorzitter: Meneer Van der Meer, u bent me weer net voor. Want ik wilde net gaan zeggen: we hebben het nu besproken. De wethouder heeft erop gereageerd. Het is nu aan u om te beslissen of dit als hamerstuk naar de raad gaat of dat u het wilt bespreken. En ik neem aan, als ik u zo hoor, dat u het wilt bespreken. Daar heeft u de steun van nog twee andere fracties voor nodig. Ik weet niet of er twee fracties die steun willen leveren.

De heer Van der Linden: Voorzitter, dan heb ik toch eerst nog wel de vraag aan de heer Van der Meer op welke wijze hij dat dan wilt bespreken. Want wilt die dan een specifiek Dordtse paragraaf gaan formuleren of? Hoe moet ik dat concreet voor me zien? We hebben nu een RES, dat is een regionaal beleidsstuk. Wil je daar een toevoeging op of gaan we los van de RES een Dordtse energiestrategie bespreken?

De heer Van der Meer: Nee, voorzitter, het gaat mij om de RES. En niet om de Dordtse strategie. Daarvan zou het kunnen dat we op een bepaald moment daar ook apart over praten. Maar dat is nu strikt genomen niet aan de orde. Het gaat nu om wat we met de RES doen. er wordt expliciet gevraagd aan de raad om dingen mee te geven. En dat kan dus door gewoon alles te inventariseren wat hier gezegd is. Maar dat kan meer scherpte krijgen door op een aantal hoofdpunten uiteraard als raad een uitspraak te doen. In elk geval overwegen wij om in dergelijke uitspraken de vragen al dan niet met andere samen.

De voorzitter: Dat is helemaal niet zo'n punt. Maar ik neem aan dat dit uit gaat monden in een concept RES voor de hele Drechtsteden. Zie ik dat goed, wethouder?

De heer Van der Linden: Dat klopt. Er komt een RES. Kijk, ik kan me voorstellen dat de heer Van der Meer zegt, ik geef een voorbeeld, gezien het enorme ruimtelijke beslag willen wij een heldere uitspraak meegeven als Dordtse raad. Dat de RES zich helderder moet uitspreken over hoe je dat bod ruimtelijk vorm geeft. En dan gaat de ene helft van uw raad zeggen: dat is natuurlijk voor de hand liggend, meer windturbines. En de andere helft gaat zeggen: dat is voor de hand liggend, in ieder geval niet meer windturbines. En dan komt er een meer of minderheid voor zo'n uitspraak. En zo zijn er nog twintig onderwerpen, dat kan.

De voorzitter: Het hele punt is, die discussie hoeven we hier nu niet te voeren. Het hele punt is: willen we dit in de raad bespreken of niet? Of vindt de rest van de commissie dat we dus met de punten zo we die hebben meegegeven aan de wethouder, dat we daarmee voldoende munitie hebben meegegeven voor het werken aan het concept van de RES.

De heer ...: Voorzitter, ik zou er niet voor pleiten om het dan in de raad te bespreken. Als de heer Van der Meer vindt dat het onvoldoende zou zijn besproken, dan vind ik dat de commissie nog een keer aan zet is.

De voorzitter: Meneer Chapel, wat vindt u?

De heer Chapel: Nou, we krijgen volgens mij weer een herhaling van zetten, dus waarom gaan we dat doen?

De voorzitter: Dan wil ik mevrouw Klein-Hendriks graag.

Mevrouw Klein-Hendriks: Ja, ik steun in zoverre hetgeen door de heer Van der Meer is aangegeven, dat ik blij ben dat de wethouder heeft aangegeven dat die alle punten gaat meenemen. Ik had alleen gehoopt dat op een aantal punten ik van de wethouder een wat concretere reactie zou verwachten, zodat ik gewoon weet van: nou, dat kan ik als toezegging of hoe dan ook kwalificeren. Het proces van een jaar wat we nog tegemoet gaan, dat kan ik dan met vertrouwen tegemoet zien, te ja of te nee. En nu zit ik nog een beetje in het ongewisse. Dus als een bespreking in de raad helpt om duidelijkere uitspraken te krijgen, dan steun ik het verzoek voor bespreking in de raad, ja.

De voorzitter: Nou, dan hebben we nog een fractie nodig die dat ook vindt. En Beter voor Dordt vindt dat ook, dan zijn het er drie. En dan wordt het geagendeerd in de raad. Maar dan wel met een goede vraagstelling denk ik toch wel.

De heer ...: Voorzitter, gaat het dan alleen aan de hand van een politieke vraag nog een debat voeren? Want ik kan me voorstellen met het huidige ontwerp besluit, ik zat zelf ook te twijfelen met de toezegging van de wethouder die zeer hoopvol is, maar tegelijkertijd ook niet helemaal invulling geeft aan het besluit wat we gaan nemen met elkaar. Ik kan me dan voorstellen dat er misschien een partij is die een motie of een amendement wilt indienen.

De voorzitter: Dat staat de partijen vrij.

De heer Van der Meer: Daar zou ik in elk geval graag over na willen denken, over een aantal punten die hier vanavond besproken zijn en die door meerdere partijen naar voren gebracht zijn, als raadsuitspraak mee zouden willen geven van: wij vinden het belangrijk dat besparing wordt meegenomen. Om maar eens een voorbeeld te noemen. Of wij vinden dat voor de uitvoerbaarheid en de geloofwaardigheid van dit bod er iets meer over financiële ondersteuning gezegd moet worden ofzo. Dat soort dingen, daar gaat het mij om, om daar een uitspraak over te krijgen die wat meer is dan: dat is iets wat geroepen is.

De voorzitter: Het lijkt me verstandig als u daar dan een motie over indient. En dan wordt het automatisch een bespreekstuk. En dan kunnen we van tevoren aan de hand van een motie kan iedereen zijn standpunt bepalen en indienen. Toch? Zullen we het zo doen dan? Oké, dan doen we dat zo. Wie? Meneer Chapel.

De heer Chapel: Voorzitter, toch een ding om het even goed te begrijpen. Ik hoor net de wethouder zeggen dat die alles heeft genoteerd, dat hij het gaat terugkijken. En aan de hand daarvan dat die ons gaat beantwoorden. Dus ik begrijp even deze stap niet, ik mis even wat nu.

De voorzitter: De wethouder gaat het ons niet beantwoorden, de wethouder gaat alles wat gezegd is meenemen naar de Drechtsteden als inbrengpunt. Als alle raden dat ook hebben of commissies, als inbrengpunt voor het concept van de nieuwe RES dat gemaakt moet worden. En dan komt het terug als concept ook weer naar deze raad toe. En ja, punt is, zo ik zeg, hamerstuk of geen hamerstuk. Het moet sowieso de raad passeren. En als aangekondigd wordt dat er een motie gaat komen, dan wordt het sowieso een bespreekstuk. Dat is de volgorde.

De heer Chapel: Ik bedoel, ik probeer die volgorde te begrijpen. Ik denk ook wel dat ik hem begrijp, maar ik begrijp nog niet zo goed wat dat toevoegt. Dus daar blijf ik een beetje mee worstelen, want dan krijg je een Dordtse motie die een strekking heeft in een regionaal beleidsstuk, omdat een aantal partijen hier aan tafel vindt dat ze de scherpste vandaag niet hebben onderzocht en van plan zijn dat in de raad wel te doen. Dus ik ben echt op zoek waarom deze fracties deze constructie kiezen.

De voorzitter: Het punt is dat er drie fracties zijn die dit willen. En waarom die dat willen.

De heer Chapel: Mijn vraag aan die drie fracties is: waarom?

De voorzitter: Nou, kan iemand zeggen waarom? En in een zin.

De heer Van der Meer: Ja, om duidelijker een signaal te geven wat de richting is waarin de Dordtse raad denkt.

De heer Chapel: Maar met alle respect, meneer Van der Meer. Dan zegt u daarmee toch feitelijk dat we hier in de commissie ons werk niet goed gedaan hebben.

De heer Van der Meer: Dat begrijp ik eerlijk gezegd niet.

De heer Chapel: Dan begrijpen we elkaar niet waarschijnlijk. Maar we kunnen hier de dingen meegeven en regelen met de wethouder zoals we het willen hebben. Dat laten we kennelijk hier na en dan moeten we het in de raad een keer overnieuw doen. Ja, ik weet niet waarom dat is.

De voorzitter: Meneer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Nou ja, omdat we bijvoorbeeld hier niet stemmen over of we wel of niet vinden dat besparing duidelijker geadresseerd moet worden in de RES. En dat kan in de raad wel.

De voorzitter: Het punt is wel dat dat ook kan op het moment dat het concept van de RES er is.

De heer Van der Meer: Zeker, daar heeft u gelijk in voorzitter. Maar ik word nu gevraagd om dingen mee te geven. En ik heb het gevoel dat je een duidelijker sturend signaal geeft als je als raad een uitspraak doet, dan wanneer het een lijstje is waarvan helemaal niet duidelijk is of dat wel of niet een meerderheid in de raad voor is.

De voorzitter: Meneer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Ook even ter verduidelijking. Want de portefeuillehouder heeft duidelijk aangegeven: hij neemt het mee. En al die punten die wij zojuist hebben bediscussieerd, wat betekent dan concreet het meenemen? Het komt ergens op een tafel, wordt er geskipt, wat gaat daarmee gebeuren?

De heer Van der Linden: Ik kijk naar de voorzitter, dank u. Nou kijk, u heeft nu een aantal aandachtspunten meegegeven. En die zijn ongesorteerd. Dus alles wat gezegd is, wordt als Dordtse inbreng ingebracht. Stel dat u de enige bent, ik kan me dat niet voorstellen hoor, maar stel dat u de enige bent die aandacht heeft gevraagd voor geothermie of voor oppervlaktewater. Dan wordt het misschien een hele toer om daar iets van te vinden. Maar ik neem aan dat in de andere raden ook wel gezegd is: wat we een beetje missen is geothermie. Nou, dan komt dat punt zeker aan de orde. Maar stel dat er ook punten zijn die door geen enkele raad maar behalve een is genoemd. Nou, dan is dat een heel gevecht om die wel aan de orde te stellen. Want misschien zeggen andere collega's dan: ja, dat hoeft er helemaal niet in. Dus natuurlijk helpt het als u als raad een hele geconcentreerde uitspraak doet. Maar ik zeg gewoon toe: alles wat hier gezegd is wordt integraal onderdeel van de beslagings. En natuurlijk dingen die je lokaal moet doen, het voorbeeld, mevrouw Hendriks stelt een hele goede vraag: moeten we niet in de omgevingswet een aantal dingen vastleggen? Of vanuit onze eigen omgevingsvisie een aantal dingen vastleggen. Prima, jullie gaan erover. Daar heeft de regio niets mee te maken. Dus daar gaan we het vandaag niet over hebben. Dat is een lokale bevoegdheid, een lokale verantwoordelijkheid ook om die afweging te maken. Dus waar het gaat om iets wat in de RES moet worden opgenomen bent u aan zet om dingen mee te geven. En natuurlijk, als je met zijn allen soep maakt, dan is er altijd een smaakje wat ietsje meer of ietsje minder aan de orde had moeten komen. Dat is het.

De voorzitter: Het kan natuurlijk niet zo zijn dat we vanuit Dordrecht een bindende eis gaan stellen aan iets wat nog besproken moet worden in de regio. Dat gaat ook niet natuurlijk. Dus ja, dat is het ook. Meneer Jansen.

De heer Jansen: Voorzitter, u wilde graag om 11 uur afsluiten. We zijn nu al een minuut of 10 aan het discussiëren of drie partijen wel dan niet het recht hebben om iets als bespreekstuk naar de raad te sturen. Volgens mij is ons reglement van orde daar duidelijk over en staat er nergens dat dat alleen mag als de motieven goedgekeurd worden door de rest van de commissie.

De voorzitter: Dat is precies het geval. Ik wilde net zeggen: er zijn drie fracties die dit willen, dus het gaat gewoon als bespreekstuk naar de raad. Het is heel eenvoudig. En prima als er moties op komen of amendementen, dat is allemaal uitstekend. Wie wilt er nu nog iets? Oh, dat is meneer Stolk, ja.

De heer Stolk: Ja, dat ben ik. Ik zit helemaal verscholen. Wat heeft het voor gevolgen dat dit nu gaat gebeuren? De insprekers heb ik gehoord en die zeggen: het project loopt al achter, wat heeft dit nu weer voor invloed op het project?

De voorzitter: Dit heeft volgens mij geen invloed. Nee, ik vraag het niet aan u, meneer Van der Meer, ik vraag het aan de wethouder. Levert dit vertraging op? Nee toch?

De heer Van der Linden: Nee, wij moeten voor 1 oktober.

De voorzitter: Voor 1 oktober. Dus het kan gewoon in de komende raad kan het eventjes aan de orde komen. Dan levert het geen vertraging op.

De heer Van der Linden: En als u een duidelijke politieke vraag heeft gesteld, dan verwacht ik ook dat ik gewoon een duidelijk antwoord daarop lever. Prachtig, dat geeft alleen maar meer richting.

De voorzitter: Oké, dan laten we het hierbij. Prima. Dan gaan we over naar het volgende agendapunt. En dat was oorspronkelijk agendapunt 3, de vragen aan het college.

3. Vragen aan het College

De voorzitter: En daar wil ik even iets over kwijt. Er is vandaag nogal wat te doen geweest over het feit dat om half 5 nog vragen binnenkwamen. En meneer Kuhlmann, die de vragen stelde, die vond dat we maar tolerant moesten zijn, omdat we altijd tolerant zijn. En dat willen we ook altijd zijn, dat is helemaal het probleem niet. Alleen er is wel een verschil als je dus niet precies om 10 uur je vragen hebt ingeleverd en je komt om 11 uur, dan valt het meestal nog wel te regelen. Alleen half 5, dan kan de wethouder geen ambtenaar meer vinden die daar nog wat mee kan doen. Die kan ook niet meer zorgen dat er een ambtenaar bij is. Dus die antwoorden, die kunnen nooit meer voor de vergadering gevonden worden. Nou willen we ook niet zeggen van: het mag niet deze keer. We hebben een tussenoplossing gevonden. En dat is wel helemaal aan het eind dan van het vragenrondje, want u bent wel als laatste dan aan de beurt. Maar we stellen voor dat u de vragen gewoon stelt aan de wethouder, dat u nu geen antwoord krijgt. Maar dat u van de week schriftelijk antwoord krijgt en anders volgende week mondeling. De antwoorden kunnen nu niet gegeven worden.

De heer Kuhlmann: Ik ga over mijn vragen en de wethouder gaat over de antwoorden die hij geeft.

De voorzitter: Nou ja, prima. Als u daarmee akkoord kunt gaan, dan doen we het. En als u daar niet mee akkoord kunt gaan ook, dan doen we het gewoon zo. Dan wilde ik even zeggen, ook nog even kwijt. Mevrouw Klein-Hendriks heeft vragen aangemeld die voor wethouder Stam waren, die er vanavond niet kan zijn. Uw vragen worden schriftelijk beantwoord. Maar voor de buitenwereld, voor de notulen, is het goed als mevrouw Klein-Hendriks in elk geval de vragen nu eventjes naar voren brengt. Het woord is aan u.

Mevrouw Klein-Hendriks: Dank u wel, voorzitter. De vragen zijn als volgt. Aan de Zeedijk staan hele fraaie populieren, maar de laatste storm laat zien dat er wat moet gebeuren. er zijn wederom grote takken uitgebroken, een gevaarlijke situatie. Tegelijkertijd bestaat de vrees dat door jarenlang niks doen er ineens alles wordt gekapt. En hoelang duurt het dan voordat vijf dikke stammetjes eenzelfde nostalgische Zeedijk opleveren? Graag antwoord van de wethouder op de vragen. Bent u bekend met de enorme schade op de Zeedijk door de augustusstorm? Bent u er mee bekend dat er al veel langer gevaarlijke situaties ontstaan, vooral bij stormen. Op welke termijn worden de populieren gekapt en kan dat ook geleidelijk? En kan de wethouder ook toezeggen dat alle bomen worden vervangen door volwassenen bomen, een grotere maat bomen.

De voorzitter: Goed, die vraag is genoteerd. Wethouder Stam die zal een antwoord formuleren. Meneer Jansen, u heeft vragen aangemeld over het bericht dat de gemeente zich geen illusie moet maken in nieuwbouwwijken voor wat betreft de bouw van nieuwe stations. Het woord is aan u.

De heer Jansen: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ja, in AD de Dordtenaar van 3 september konden we lezen dat de gemeente zich volgens de MER commissie, die in opdracht van de gemeente onderzocht heeft, die een onderzoek heeft gedaan in opdracht van de gemeente, stelt dat de gemeente zich geen illusie moet maken over het in nieuwbouwwijken plaatsen van nieuwe stations. Dat zit er dus voorlopig niet in. En dat brengt ons tot de vraag: wat zijn hiervan zowel de korte als de lange termijn effecten op ons woningbouwprogramma?

De voorzitter: Dank u wel, het zijn niet veel vragen. Dus ik stel de andere twee er ook maar gelijk achteraan. Meneer Van der Meer, u heeft vragen aangemeld waarom de coronacrisis reden is om minder circulair in te kopen. Het woord is even aan meneer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, voorzitter. Nederland en ook Dordrecht streven naar een volledig circulaire economie in 2050. Dat is mooi en ook noodzakelijk, maar het is ook ontzettend ambitieus. We zullen dan alle zeilen moeten bijzetten om dat te realiseren. Op pagina 66 in de BURAP van 2020 staat echter: wegens de coronacrisis worden circulaire inkopen van 2 naar 1 traject teruggebracht. Daar wordt verder geen toelichting bij gegeven. Ik heb twee vragen. 1: kan de wethouder toelichten waarom de coronacrisis een reden is om minder circulair in te kopen? En 2: is de wethouder het met ons eens dat de ambitie om over te gaan naar een circulaire economie eigenlijk vergt dat de gemeente altijd circulair inkoopt, tenzij dat niet of nog niet om financiële en technische redenen mogelijk is. Dank u wel.

De voorzitter: Alstublieft. De laatste vragen zijn gemeld door meneer Stolk van de VSP over de Oranjelaan. Het woord is aan u.

De heer Stolk: Ja, het is een vraag. Ik had er meerdere gedaan, maar voor de wethouder meneer Van der Linden. Van de week of vorige week is er weer een aanrijding geweest met gewonden op de Oranjelaan. En ik wilde de wethouder vragen of

die toch wilt heroverwegen om de rijstrook daar, waar nu weer twee rijstroken zijn, dit weer terug te laten gaan naar een rijstrook. En we hebben anderhalf jaar dat de N3 dicht is. Dus ik verwacht als je vanaf de Noordendijk de Oranjelaan over gaat, de Merweestraat over zo naar de N3 toe, dat je dan keurig netjes een rijstrook hebt. En mogelijk dat daardoor het gevaar voor aanrijding en gewonden vermindert. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de wethouder.

De heer Van der Linden: Dank u wel, voorzitter. Even kijken hoor, deze vragen. De eerste vraag ging over de commissie MER. En de vraag was eigenlijk: heeft het nou consequenties voor de woningbouw? Nou, de voorlopige consequenties zijn nee, die hebben daar geen consequenties voor. Er is natuurlijk wel impact op wat zijn we nou precies aan het doen met alle activiteiten die we rond het spoor overwegen, zoals het realiseren van nieuwe halteplekken dan wel stations. En dat is wel een middellange termijn ambitie. Dus we hebben wel de tijd om te kijken hoe we die stations, afhankelijk van de bediening en afhankelijk van besluitvorming waar wij niet over gaan, want dat is landelijk, hoe we die kunnen realiseren. Dus het is meer een hoe vraag dan een ja/nee vraag. Dus ik zie daar in ieder geval uw vraag of er op de korte termijn woningbouw zie ik daar geen consequenties voor. Dan de tweede vraag van de heer Van der Meer, denk ik. Even kijken, die circulaire economie. Ja, dat we van 2 naar 1 traject zijn gegaan heeft niks te maken met het inhoudelijk afschalen van de ambitie, maar meer met het gegeven dat we voor die ambities afhankelijk waren van het organiseren van een themabijeenkomst en een aantal gesprekstafels. En dat gezien de coronabeperkingen voor de vakantie in ieder geval onmogelijk was. Dus daarom hebben we ook wat achterstand opgelopen. Maar we gaan even kijken hoe we dat zo snel mogelijk kunnen repareren. Maar het klopt dat er geen toelichting bij zat in de BURAP. En het is goed om te constateren dat u die goed gelezen hebt. Tweede vraag, nou, dat is wel een mooie. Natuurlijk is het eigenlijk goed om zo veel als mogelijk circulair in te kopen. En we sluiten ons daarom aan bij de ambitie van het Rijk om in 2022 10% circulair in te kopen. Dan kun je zeggen: is dat nou ambitieus? Ja, gezien waar we nu staan in deze wereld is dat heel ambitieus. Want er zijn heel veel in te kopen materialen zijn nog niet circulair te verkrijgen, of alleen tegen enorme kostprijzen. Maar ik ben het met u eens dat dit een beweging is waar we nog aan het begin staan van iets waar we met energie al verder in zijn en met afvalscheiding nog verder enzovoort, wat hopelijk veel sneller gaat vliegen dan de 10% die we in 2022 hopen te bereiken. Dan de vraag van de heer Stolk, en dat is niet het eerste commissielid dat me wel eens wijst op dit punt. Ik heb hier ook wel eens met collega Veldman over gehad en ook met een aantal andere mensen. We hebben een tijd terug natuurlijk het Oranjelaan project afgesloten met de vaststelling dat we op dit stukje tweebaansweg zouden gaan invoeren. Dat heeft te maken met de brugopeningen. Daar wil ik voorkomen dat er terugslag komt van brugopeningen, terug op de Noordendijk. Nou, ik heb al eerder gezegd van: ik wil eens kijken of dat nou echt nodig is geweest in de afgelopen tijd. We kunnen de precieze toedracht van het ongeval waarin u refereert nog niet. Daar krijgen wij nog wel een rapportage over. Ik ben bang dat het in dit geval zo is dat of je nou een of twee stroken had, dat had geen bal uitgemaakt. Want hier werd behoorlijk stevig gereden, is mijn indruk. Maar daar kom ik op terug. Want ik vind de vraag heel legitiem.

De heer Stolk: Mag ik daar nog iets op toevoegen?

De voorzitter: Dat mag u.

De heer Stolk: Ja, het komt ook uit de bewoners vandaan, dat daar enorm hard gereden wordt. En de eerste aanrijding die er toen was, was ook met een enorme snelheid die gebruikt is. Dus ik zou toch aan willen dringen dat het naar een rijstrook gaat.

De heer Van der Linden: Ja, maar ik heb die signalen niet ontvangen.

De voorzitter: Meneer Jansen wilt hier iets over kwijt.

De heer Jansen: Ja, ik zit te luisteren vol interesse. En ik heb een kleine suggestie voor de wethouder, die hij misschien mee kan nemen. U zou er natuurlijk ook over kunnen nadenken om een dynamische rijstrook te maken. Ik wil zeggen: eentje die gesloten is met een rood kruis als de brug dicht voor auto's is. En dat die open gaat zodra de brug opent. Zodat u inderdaad die terugslag niet krijgt, maar toch niet continu twee rijstroken heeft. Zomaar een idee.

De voorzitter: Zoals op de snelweg ook.

De heer Van der Linden: Dank voor de suggestie en we komen hierop terug. Want inderdaad zijn ook vanuit de wijk wat vragen gekomen.

De voorzitter: Prima. Nou, dan nu meneer Kuhlmann. Stelt u uw vragen maar.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. Onze stadgenoten in de omgeving van winkelcentrum Sterrenburg ervaren veel parkeeroverlast. Met name de bewoners van de Sterrenburgflat die hebben moeite om hun auto kwijt te kunnen. En tegelijkertijd is er al jarenlang een groot braakliggend veld wat bedoeld is voor de beoogde uitbreiding van het winkelcentrum. En deze uitbreiding is recent opnieuw uitgesteld, waardoor dit veld er voorlopig nog wel even ongebruikt bij ligt. En de Dordtse VVD vraagt daarom aan het college of zij eens wilt onderzoeken of er een gemakkelijke en goedkope manier is om tijdelijke parkeerplaatsen aan te leggen op dat braakliggende terrein van de toekomstige uitbreiding. Bijvoorbeeld met een soort anti-kraak constructie voor de duur dat er nog niet gebouwd wordt, waarbij de grondeigenaar het terrein gratis ter beschikking stelt aan de gemeente, die dan met rijplaten op een goedkope manier tijdelijke parkeerplaatsen kan aanleggen en zo voor de bewoners in de omgeving daar veel kan betekenen. Vraag aan de wethouder of die daar eens naar wilt kijken. En de tweede vraag die ik zou willen stellen aan het college, die gaat over het geluidsscherm bij Willemsdorp, langs de A16. De Dordtse VVD weet dat de bewoners van Willemsdorp graag een begroeid en groen geluidsscherm willen langs de A16. Dat stond laatst ook in de krant, dat hebben we allemaal kunnen lezen. En in plaats van willen die bewoners dat, in plaats van het plan van Rijkswaterstaat, die wilt namelijk graag een geluidsscherm plaatsen wat voor een groot deel uit glas bestaat. En nu de bewoners in grote meerderheid pleiten voor zo'n groen geluidsscherm, rijst de vraag wat ons betreft, wat de Dordtse VVD betreft, waarom de gemeente hiervoor niet lobbyt bij

Rijkswaterstaat. Voor de sociale veiligheid op het fietspad wat er naast ligt maakt het niet uit. Ik heb daarover nog contact gehad met de fietsersbond. En voor hen is het niet een ramp. Dus dan zou ik zeggen: laten we onze eilandgenoten in Willemsdorp ter wille zijn. En bij Rijkswaterstaat pleiten voor een groen scherm. En de vraag is dan: is het college bereid om hierover het gesprek aan te gaan?

De voorzitter: Juist, ja. Want dit was geen vraag meer, maar een woordvoering. Nee, u maakt er veel meer van. De vragen zijn neergelegd bij de wethouder, u hoeft er nu geen antwoord op te geven. Dat bepaalt u niet. U hoeft er nu geen antwoord op te geven. Ja, precies, meneer Kuhlmann. Goed, het vragenkwartiertje sluiten we hiermee af. En dan hebben we alleen nog de nieuwe behandelvoorstellen.

6. Agendadeel: Nieuwe behandelvoorstellen

De voorzitter: Dat zijn vier stukken.

6.1 Raadsinformatiebrief aanwijzen deel top-25 gemeentelijke monumenten

De voorzitter: Raadsinformatiebrief aanwijzen deel top-25 gemeentelijke monumenten. Het voorstel is om dit ter kennisname naar de raad te sturen. Meneer Noldus.

De heer Noldus: Voorzitter, dank u wel. Ik ben even aan komen sprinten. Wij zijn van voornemens om hier in ieder geval nog vragen over te stellen. En op basis van die vragen mogelijk dan toch voorstellen te bespreken ofwel mensen te laten inspreken. Gezien de mensen die hun zienswijze hebben ingediend die af zijn geweest. Nou, zou het ons in ieder geval wat waard zijn om die mensen ook te horen en ons daar wat dieper in te kunnen verdiepen.

De voorzitter: Dus bespreken in de commissie.

De heer Noldus: Dat zal ons voorstel zijn, maar we willen daar eerst vragen over stellen. Dus aanhouden als behandelvoorstel.

De voorzitter: Oké.

6.2 Raadsinformatiebrief aanwijzen Singel 222 als gemeentelijk monument

De voorzitter: Tweede raadsinformatiebrief: aanwijzen Singel 22 als gemeentelijk monument. Voorstel ter kennisname naar de raad sturen. Ik neem aan dat dat in een meegaat met die top-25. Of is dit geen probleem? Nee, oké. Prima. Dus het voorstel ter kennisname naar de raad sturen. Ik heb ze wel allemaal gezien die monumenten, maar ik heb het niet onthouden.

6.3 Afschriftbrief van platform Spoor en Geluid inzake handhavingsverzoek bestemmingsplan Reeland en emplacementsvergunning MerwedeLingelijn

De voorzitter: Drie is de afschriftbrief van het platform Spoor en Geluid inzake het handhavingsverzoek bestemmingsplan Reeland en emplacementsvergunning

Merwedelingelijn. Het voorstel was voor kennisgeving aannemen. Maar ik kan me zo voorstellen dat het iets anders wordt. Meneer Jansen.

De heer Jansen: Ja, wij zouden hem graag willen bespreken met daarbij de vraag wat de emplacementsvergunning en de opstelstrook, hoe staan die in relatie tot de omgevingsvergunning op dit moment? En daar zouden we ook graag het ophalen van vanavond van de inspreker bij mee willen nemen.

De voorzitter: Oké. Hoeveel? Zes? Meneer Oostenrijk.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, ik zie dit een beetje als een soortgelijke situatie als de heer Noldus heeft gesteld over die 25 adressen van gemeentelijk monument. Ik zou het wat dat betreft ook willen aanhouden en verzoeken om de vragen die door de insprekers zijn gesteld door het college te laten beantwoorden. En dan kan er voor ons reden zijn om het te bespreken.

De voorzitter: Dat vind ik nog niet zo'n gek idee. Kan de commissie zich hierin vinden? Prima, dan doen we dat zo.

De heer Jansen: Ik dank de heer Oostenrijk.

6.4 Informatiebrief nieuw openbaar vervoer netwerk voor de regio DMG september 2020

De voorzitter: dan als laatste de informatiebrief over het nieuw openbaar vervoer netwerk voor de regio DMG, die is van september 2020. Het voorstel is om dit voor kennisgeving aan te nemen. Meneer Stolk.

De heer Stolk: Voorzitter, ik heb dit gelezen en er staat dus bij: belangrijke kenmerken en aangepaste dienstregelingen. Maar ik heb op de website gekeken en daar kan ik eigenlijk niet constateren wat de wijzigingen zijn. Misschien is het ook wel zinnig om de Kubus te vragen van: wat zijn nou eigenlijk de wijzigingen? En kunnen we daar nog iets verder mee doen?

De voorzitter: De griffier wilt daar even iets over kwijt.

Mevrouw Wepster: Ja, ik bedacht me ook, ik weet niet meer precies wanneer we het vorige gesprek met de provincie en Kubus hebben gehad. Dat was volgens mij vorig najaar. En toen hebben we afgesproken: laten we ieder jaar zo'n gesprek doen. Dus ik wil u toezeggen om te kijken of we dat weer kunnen organiseren ergens nog voordat de nieuwe dienstregeling ook ingaat. Als u daar behoefte aan heeft uiteraard.

De heer ...: De nieuwe dienstregeling is 31 augustus ingegaan.

De voorzitter: Dat gaat dan niet meer voor die tijd lukken. Dat gaat niet meer lukken. Prima. Maar dat is een nobel streven, dat lijkt me een goed plan. Meneer Stolk kan daar ook goed mee leven? Prima, dan doen we dat zo. Nou, dat waren dan de nieuwe behandelvoorstellen.

7. Termijnagenda commissie Fysieke Leefomgeving

De voorzitter: Dan hebben we alleen nog de termijnagenda van de commissie fysiek. En daarbij is mijn vraag: kan iedereen zich daarin vinden? Zo te zien kan dat.

8. Rondvraag

De voorzitter: Heeft er nog iemand iets voor de rondvraag? Nee.

9. Sluiting

De voorzitter: Dan sluiten we nu de vergadering. En het is nu 5 over 11, toch. Iedereen wel thuis.

CONCEPT